הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר קדושה

# קרית ספר על משנה תורה, הלכות מאכלות אסורות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# קרית ספר על משנה תורה, הלכות מאכלות אסורות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-מאכלות-אסורות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק א** ..... 6
הלכה א ..... 6
הלכה ב ..... 6
הלכה ד ..... 6
הלכה ה ..... 6
הלכה ו ..... 7
הלכה ח ..... 7
הלכה ט ..... 7
הלכה י ..... 8
הלכה יב ..... 8
הלכה יד ..... 8
הלכה טו ..... 8
הלכה טז ..... 9
הלכה כא ..... 9
הלכה כב ..... 9
הלכה כג ..... 10
הלכה כד ..... 10
**פרק ב** ..... 11
הלכה א ..... 11
הלכה ג ..... 11
הלכה ד ..... 11
הלכה ה ..... 11
הלכה ו ..... 12
הלכה ט ..... 12
הלכה יב ..... 13
הלכה יג ..... 13
הלכה יד ..... 13
הלכה יז ..... 14
הלכה יח ..... 14
הלכה כא ..... 16
הלכה כב ..... 16
הלכה כג ..... 16
הלכה כד ..... 17
**פרק ג** ..... 17
הלכה א ..... 17
הלכה ב ..... 17
הלכה ג ..... 17
הלכה ו ..... 17
הלכה ח ..... 17
הלכה יא ..... 18
הלכה יב ..... 18
הלכה יח ..... 18
**פרק ד** ..... 18
הלכה א ..... 18
הלכה ב ..... 18
הלכה ג ..... 19
הלכה ד ..... 19
הלכה ו ..... 19
הלכה י ..... 20
הלכה יא ..... 20
הלכה יג ..... 20
הלכה טז ..... 20
הלכה יח ..... 21
הלכה כא ..... 21
הלכה כב ..... 21
**פרק ה** ..... 21
הלכה א ..... 21
הלכה ב ..... 22
הלכה ג ..... 22
הלכה ה ..... 22
הלכה ו ..... 23
הלכה ט ..... 23

הלכה יג ..... 24
הלכה טו ..... 24
**פרק ו** ..... 25
הלכה א ..... 25
הלכה ג ..... 25
הלכה ד ..... 25
הלכה ה ..... 25
הלכה ו ..... 25
הלכה י ..... 26
הלכה יג ..... 26
הלכה יד ..... 26
**פרק ז** ..... 26
הלכה א ..... 26
הלכה ב ..... 27
הלכה ג ..... 27
הלכה ה ..... 27
הלכה ו ..... 27
הלכה ז ..... 27
**פרק ח** ..... 28
הלכה א ..... 28
הלכה ב ..... 28
הלכה ד ..... 28
הלכה ו ..... 29
הלכה ז ..... 29
הלכה יא ..... 29
הלכה יד ..... 29
הלכה טו ..... 29
**פרק ט** ..... 30
הלכה א ..... 30
הלכה ג ..... 30
הלכה ד ..... 31
הלכה ו ..... 31
הלכה ח ..... 31
הלכה יא ..... 32
הלכה טז ..... 32
הלכה יט ..... 32
**פרק י** ..... 32
הלכה א ..... 32
הלכה ד ..... 33
הלכה ה ..... 33
הלכה ו ..... 33
הלכה ט ..... 34
הלכה יא ..... 34
הלכה יד ..... 34
הלכה טו ..... 34
הלכה יט ..... 35
הלכה כב ..... 35
הלכה כג ..... 36
הלכה כד ..... 36
**פרק יא** ..... 36
הלכה א ..... 36
**פרק יד** ..... 37
הלכה א ..... 37
הלכה ג ..... 37
הלכה ד ..... 37
הלכה ה ..... 38
הלכה ז ..... 38
הלכה ח ..... 38
הלכה י ..... 38
הלכה יג ..... 38
הלכה יח ..... 38
**פרק טו** ..... 39
הלכה א ..... 39
הלכה כח ..... 39

**פרק טז** ..... 39
הלכה כ ..... 39
**פרק יז** ..... 40
הלכה א ..... 40
הלכה ג ..... 40
הלכה ו ..... 40
הלכה כז ..... 41

# פרק א

## הלכה א

**מצוה נז** לבדוק בסימני בהמה וחיה להבדיל בין טמאה לטהורה כדכתיב והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ונאמר להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל וענין ההבדלה הוא כדי שנדע סימני הטהורה ולא נבא לאכילת הטמאה ובפירוש אמרו בבהמה אותה תאכלו אותה באכילה ואין בהמה טמאה באכילה וזהו לאו הבא מכלל עשה שהיא עשה שלא בא הכתוב לצוות שנאכל בהמה טהורה אלא שאנו רשאין לאכול טהורה ולא טמאה והוא כאלו בא מצות עשה על מניעת האסורות כענין הציווי במניעת המלאכה בימים המקודשים וכשנבדיל בין הטמאה לטהורה ונפרוש מאכילת הטמאה נקיים מצות עשה מוסיף על שנזהרנו מעבור על ל"ת שבה.

## הלכה ב

**סימני** בהמה וחיה נתפרשו בתורה שהם מפרסת פרסה ומעלת גרה עד שיהיו שניהם וגמל ושפן וארנבת שאינם מפריסים פרסה וחזיר שאינו מעלה גרה וכ"ש שאר בהמות שאין מפריסות פרסה ואינם מעלות גרה טמאים כדכתיב אותה תאכלו אותה שיש בה שני סמנים אלו הוא מותר לאכילה ולא כל שאין לה ב' סימנים אלו והרי הוא לאו הבא מכלל עשה כדאמרינן.

## הלכה ד

**בהמה** טהורה שילדה כמין בהמה טמאה כסוס וחמור מותר באכילה דכתיב בגמל טמא הוא וסתם גמלים נולדים מן הגמלה וכתב הוא דמשמע שהוא טמא ואין אחר שהוא גמל טמא וכגון שנולד מן הפרה ואם לא ילדה לפניו אלא שבא ומצאו כרוך אחריה אע"פ שיונק ממנה הרי זה ספק מדאוריתא דילמא כיון דילדה אוהבת היא אע"פ שאינו מינה ושמא בן חזירה הוא ואסור או דילמא אינה אוהבת אלא מינה והאי בנה הוא ואף על גב דבכרוך אחריה איכא חזקה דבנה הוא אפ"ה מספקי' ליה מדאוריתא דאיתרע לה האי חזקה דאינו מצוי שתלד בהמה טהורה ולד בדמות בהמה טמאה.

## הלכה ה

**בהמה** טמאה שילדה כמין בהמה טהורה בסימניה אסור באכילה דכתי' אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וגו' יש לך מי שהוא מעלה גרה ומפריס פרסה ואי אתה אוכלו ואי זה זה טהור שנולד מן הטמא שהוא טמא ונראה דבכרוך לחוד אסיר דבהמה טמאה לא מרחמת וולד דלאו ממינה ומדמרחמא ליה נראה דמינה הוא והיוצא מן הטמא טמא

והיוצא מן הטהור טהור לפיכך דג טמא שנמצא במעי דג טהור אסור ודג טהור שנמצא במעי דג טמא מותר דאזלינן בתר רובה דרוב דגים במינם משריצים וזה שהשריץ מין אחר הרי הוא כמי שבלעו לפנינו ואינו גידולו.

## הלכה ו

**בהמה** טהורה שילדה או שנמצא בה בריה א' שיש לה ב' גבין או ב' שדראות אסורה באכילה וזו היא השסועה שנאסרה בתורה דכתיב את זה לא תאכלו וכו' השסועה כלומר בריה שנולדה שסועה לשתי בהמות וכי אגמריה רחמנא למשה כשיצאת ממעי בהמה דהא בריה בעלמא בפני עצמה ליתה וכן בהמה שנמצא בה דמות עוף טהור אסור באכילה דאע"ג דנמצא בה דמות בהמה טמאה טהור הא איכא פרסות דאף על גב דאין פרסותיו סדוקות וכתיב פרסה בבהמה תאכלו אבל הכא ליכא פרסה דעוף אין לו פרסה ולא הותר מן הנמצא בבהמה אלא מה שיש לו פרסה כדכתיב כל מפרסת פרסה בבהמה תאכלו כדאמר.

## הלכה ח

**אין** לך בכל בהמה וחיה שבעולם שמותר באכילה אלא עשרה מינים המנויין בתורה שלשה מיני בהמה הם שור שה ועז ושבעה מיני חיה איל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר כדכתיב בהדיא כולהו בקרא שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו' וילפינן דשור שה ועז הוו בהמה דלא אכשר רחמנא חיה לקרבן כדכתיב מן הבהמה וגלי קרא בהני תלתא דכשרים לקרבן משמע דאינהו מין בהמה ומדאלו הוו מין בהמה שארא הוו מין חיה דלא הוכשרו לקרבן ואלו העשרה טהורים הם ומיניהם דלא הוה צריך קרא לפרש שמות אלו העשרה אי אין בעולם מי שמפריס פרסה ומעלה גרה אלא אלו העשרה ופירש שמותם לומר דכל שהוא ממינם ונקרא על שמם נמי מותר וכלם מעלים גרה ומפריסי פרסה כדכתיב שור שה כשבים וגו' וכל בהמה מפרסת פרסה וכו' ולא הוה צריך קרא למיכתב גמל ושפן וארנבת דאין להם אלא סימן אחד אלא לאשמועינן דאם מכיר אלו הארבעה יכול לאכול כל בהמה שאינו מכיר בה אלא סימן א' כגון פיה חתוך או פרסותיה דכל שיש בה סימן א' יש בה סימן ב' אלא אלו הארבעה.

## הלכה ט

**וצריכין** אנו להבדיל בין בהמה טהורה לחיה טהורה שחלבה מותר דלא אסרה תורה אלא שור וכשב ועז כדכתיב קרא בהדיא ודמה טעון כיסוי דכתיב ציד חיה או עוף וגו' ובהמה טהורה חלבה בכרת דכתיב כי כל אוכל חלב ונכרתה ואין דמה טעון כיסוי דציד חיה או עוף כתיב ולא בהמה.

## הלכה י

**וסימני** חיה הם מפי השמועה כל שהיא מעשרת המינים ויש לה קרנים מפוצלות או כרוכות סדוקות הדורות.

## הלכה יב

**שור** הבור מין בהמה הוא שהרי הוא נקרא ע"ש שור והקרש אע"פ שאין לו אלא קרן אחת מן חיה הוא דקרו ליה טביא דבי עלאי וכל שיסתפק במין בהמה או חיה חלבו אסור מדאוריתא ודמו טעון כיסוי דספקא דאוריתא לחומרא וכוי הוי ספק:

## הלכה יד

**מצוה נח** לבדוק בסימני העוף להבדיל בין טמא לטהור דכתיב כל צפור טהורה תאכלו ולא טמאה ולאו הבא מכלל עשה עשה. סימני עוף טהור לא נתפרשו בתורה אלא מנה מינין טמאים בלבד והשאר מותרים והמינים הטמאים כ"ד. א' נשר. ב' פרס. ג' עזניה. ד' דאה והיא ראה האמורה במשנה תורה דמשנה תורה לאוסופי קאתי ולא אשכחן מידי דאסיף בעופות אלא כתב ראה דלא כתיב בויקרא אלא דאה וכדי שלא יבא אדם להכשירה במקום שקורין אותה ראה ויאמר דאה אסר התורה ולא ראה הילכך חזר וכתב ראה והיא היא דאי ס"ד תרי נינהו למה גרעה לראה הכא אלא ש"מ לפרושי. ה' איה והיא דיה האמורה במשנה תורה דכיון דלאוסופי קאתי מאי שנא הכא דכתיב למינה אאיה ומ"ש הכא דכתיב במשנה תורה למינה אדיה וגרעה למינה דאיה אלא ש"מ איה ודיה אחת היא ולא נכתבה אלא שתהא קורא אותה דיה והוא קורא איה ויאמר לא זו אסרה תורה אלא איה לפי' פרט לך הכתוב בכל שמותיה. ו' מין האיה שכתוב בה למינה מכלל שהוא ב' מינין. ז' עורב. ח' זרזיר שהוא מין עורב שכן כתוב בתורה את כל עורב למינו להביא את הזרזיר. ט' יענה. י' תחמס. י"א שחף. י"ב נץ. י"ג ושרנקה שהוא מין נץ שכן כתוב בו למינהו. י"ד כוס. ט"ו שלך ט"ז ינשוף י"ז תנשמת י"ח קאת י"ט רחם כ' חסידה כ"א האנפה כ"ב מינה שכתוב למינה. כ"ג הדוכיפת. כ"ד העטלף.

## הלכה טו

**כל** מי שהוא בקי בעופות אלו ובשמותיהם הרי זה אוכל כל עוף שאינו מהם ואין צריך בדיקה דעופות טהורים מרובים על הטמאים לפי' מנה הכתוב הטמאים והשאר הם טהורים. ועוף טהור נאכל במסורת אם זכור הוא באדם כשר שאכלו שהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור או שמסר לו רבו צייד שבקי בהם ומוחזק בענין צידה ובקיאות עופות שזה עוף טהור דעד א' נאמן באיסורין מדאוריתא כדילפינן לעיל בה' איסורי ביאה.

## הלכה טז

**ואע"פ** שלא נתפרשו בתורה סימניהם ילפינן מדכתיב רחמנא נשר דכל שאינו דומה לנשר שיש לו ד' סימני טומאה אלא יש לו סימן א' של טהרה טהור חוץ מהעופות הכתובים בפרשה שהרי יש מהם עשרים שיש להם ג' סימני טהרה ואף על פי כן הם טמאים ולעורב שנים ולפרס ולעזניה א' וטמאים אבל כל שאר עופות שבעולם כיון שאינם דומים לנשר בד' סימני טומאה טהורים ומנשר ילפינן הכי דליכא למימר אדרבה לילף מהנהו אחריני שאע"פ שיש לו סימן א' של טהרה או אפילו שנים או אפילו שלשה יהו טמאים דא"כ נשר שיש לו ד' סימני טומאה למה לי למכתביה אלא ודאי להכי כתב רחמנא נשר לאשמועינן שכל שאינו דומה לו אלא יש לו אפילו סימן א' של טהרה בלבד טהור ולפי שמן הכלל הזה היינו מטהרים כל כ"ג עופות טמאים שהפחות שבהן יש לו סימן אחד של טהרה הוצרך לכתבן לומר שעשרים עופות אע"פ שיש להם ג' סימני טהרה ועורב אע"פ שיש לו שנים ופרס העזניה אע"פ שיש להם אחד אחד טמאים אבל כל שאר עופות אף ע"פ שיש להם סימן א' של טהרה טהורים ותורים דכתב רחמנא למה לי הואיל ולאו מינייהו ילפינן דאית להו ד' סימני טהרה דאי לגופייהו לא איצטריכו דהא אפילו בסימן א' טהור אלא לא כתביה אלא לקרבן שהם לבדם כשרים לקרבן ולא עוף אחר. וסימני טהרה הן אותם שהתורין והנשר חלוקות בהם שיש להם אצבע יתירא וזפק וקרקבן נקלף ואינו דורס ואוכל דקבלה היתה בימות נח שהקריב מכל עוף טהור ובדק את כולם ומסר לדורות שאין עוף טהור דורס וכל שהוא דורס בידוע שהוא טמא מאלו הכ"ד מינים לרש"י ז"ל וכל השוכן עם הטמאים ונדמה להם הרי זה טמא כזרזיר דלא לחנם הלך אצל עורב:

## הלכה כא

**מצוה נט** לבדוק בסימני חגבים להבדיל בין טמא לטהור דכתיב נמי בחגבים את אלה מהם תאכלו ולאו הבא מכלל עשה עשה. ומיני חגבים שהתירה תורה ח' והם א' חגב ב' מינו והיא הרזבנית ג' חרגול ד' מינו והוא ערצובי' ה' ארבה ו' מינו והוא צפורת כרמים ז' סלעם ח' מינו והיא יוחנא ירושלמי.

## הלכה כב

**מי** שהוא בקי בהם ובשמותיהם אוכל והצייד נאמן עליהם כעוף ומי שאינו בקי בודק בסימנים והם ג' כל שיש לו ד' רגלים וד' כנפים שחופות רוב אורך ורוב הקף וב' כרעים ד' רגלים וב' כרעים דכתי' כל הולך על ד' אשר לו כרעים ממעל לרגליו וד' כנפים שחופות את רובו ילפי' לה במה הצד דיש בזה מה שאין בזה הצד השוה שבהם שיש להם ד'

רגלים וד' כנפים חופות את רובו וקרסולים אף כל שיש לו ד' רגלים וכו' יכול יש בו כל הסימנים הללו ואין שמו חגב יהא מותר ת"ל חגב דלא איצטריך דהא איתרבו כל השוין להו בד' סימנים ששמו חגב וכל האמורים למעלה שמם חגבים ואף על פי שראשן ארוך ויש להם זנב הם מין טהור דלהכי איצטריך חגב דכל שיש לו הד' סימנים ונקרא חגב אף על פי שיש לו מה שאין בנזכרים בכתוב מותר דאי לאו להיכא דיש לו ראש ארוך או זנב לא הוה איצטריך חגב.

## הלכה כג

**מי** שאין לו עכשיו כנפי' או כרעים או שאין לו כנפים חופה את רובו ועתיד לגדל אותם אחר זמן הרי מותר מעתה דכתיב אשר לא כרעים ממעל לרגליו כתב באל"ף וקרי בוא"ו וגלי רחמנא בקרסולים וה"ה לכנפים:

## הלכה כד

**מצוה ס** לבדוק בסימני דגים להבדיל בין טמא לטהור כתיב את זה תאכלו מכל אשר במים וזולתו לא תאכלו ולאו הבא מכלל עשה עשה. והענין הוא היותנו מצווים לדון באלו הסימנים ולומר שזה מותר לאכלו וזה אינו מותר כמ"ש והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה וגו' והבדלתם אמנם תהיה בסימן ובדגים ב' סימנים סנפיר וקשקשת כדכתיב סנפיר וקשקשת במים סנפיר הוא שפורח וקשקשת היא הדבוקה בכל גופם וכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר בקשקשת הוה סגי וכתב סנפיר משום יגדיל תורה ויאדיר הרבה לנו טעמים לידע מהו קשקשת וקים להו הכי מאדם הראשון דכתיב וכל אשר יקרא לו האדם נפש וגו' יש לרבות אפילו דגים ואת"ל שלא קרא להם שמות דלבהמות ולעופות לחוד הוא דמשמע במקרא שקרא שמות י"ל דהכי קים להו הלכה למשה מסיני דכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר. אין לו עכשיו ועתיד לגדל אחר זמן אפשר דנפקא לן מדכתיב אשר אין לו עיין עליו כדאמרינן בכל דוכתא או שיש לו קשקשת וכשעולה מן הים משיר הרי זה מותר דכתיב סנפיר וקשקשת במים מה ת"ל במים אין לי אלא המעלה סימני שלו ליבשה השירו בים מנין ת"ל סנפיר וקשקשת במים כיון דבמים ה"ל סנפיר וקשקשת מותר. ואפילו אין בו אלא סנפיר א' וקשקשת א' הרי זה מותר דכתיב סנפיר וקשקשת דמשמע אפילו חדא:

# פרק ב

## הלכה א

**אזהרת קכ** שלא לאכול מבשר בהמה וחיה טמאה דכתיב אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וגו' וזה נאמר על מי שיש לו סימן א' וכ"ש שאר בהמה וחיה טמאה שאין בה סימן כלל שאיסור אכילתה בלא תעשה וכיון שכבר נאסרו בלאו הבא מכלל עשה אותה תאכלו ולא בהמה טמאה לא הוי ק"ו אלא גילוי מילתא בעלמא. לפי' כל האוכל מבשר בהמה וחיה הטמאה כזית לוקה מן התורה ככל לאוין שיש בו מעשה דומיא דלאו דחסימה דכתיב גבי מלקות בין שאכל מבשרם בין שאכל מחלבם לא חלק הכתוב בטמאים בין בשרם לחלבם דכתיב כל אוכל חלב מן הבהמה וגו' ונכרתה וגו' הא למדת שאין כרת אלא בחלב בהמה שמקריבין ממינה קרבן ה'.

## הלכה ג

**האדם** אף על פי שנאמר בו מין חיה שנאמר ויהי האדם לנפש חיה אינו מכלל מיני חיה בעלת פרסה דהא מהלך בשתים ולא איירי קרא אלא במהלכי על ארבע ומפני שנקרא חיה כדכתיב ויהי אדם לנפש חיה הוצרך הכתוב למעטו מדין חיה טמאה דכתיב את זה לא תאכלו זה בלא תעשה על אכילתו ואין בשר מהלכי שתי' בל"ת על אכילתו ומלאו לחודיה הוא דמפטריה רחמנא אבל בעשה ישנו דכתיב זאת החיה אשר תאכלו ממנה ז' מיני חיה טהורים הא כל שהוא חוץ מהם אע"פ שהוא מהלכי שתים לא תאכלו ולאו הבא מכלל עשה עשה:

## הלכה ד

**אזהרת קכא** שלא לאכול מבשר עוף טמא והאוכל כזית ממנה לוקה מן התורה דכתיב ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו וגו' ועובר על עשה שבה דכתיב כל צפור טהורה תאכלו ולא טמאה ולאו הבא מכלל עשה עשה:

**אזהרת קכב** שלא לאכול דגים טמאים דכתיב ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו והאוכל כזית לוקה ועובר על עשה תאכלו מכל אשר במים מכל אשר יש לו סנפיר וקשקשת וגו' הא אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו ולאו הבא מכלל עשה עשה:

## הלכה ה

**אזהרת קכג** שלא לאכול שרץ העוף והאוכל כזית לוקה וחגב לא הוצרך הכתוב ליחד לו לאו בפני עצמו שבכלל שרץ העוף הוא דכתיב כל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו וגו' והם כגון זבובים וצרעין ויתושים וחגבים דחגבים נמי איקרו שרץ העוף כדכתיב

אך את זה לא תאכלו מכל שרץ העוף וגו' אשר לא כרעים וגו' ונקראו שרץ מפני שהם נמוכים ורוחשים על הארץ:

## הלכה ו

**אזהרת קכד** שלא לאכול משרץ הארץ והאוכל כזית לוקה דכתיב כל השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל וגו' כל הולך על גחון זה נחש כל לרבות את השלשול ואת הדומה לשלשול והיא תולעת ארוכה כנחש והם הנמצאים באשפה על ארבע זה עקרב כל הולך לרבות את החיפושית שהיא אישקארבו ואת הדומה לו מרבה רגלים זה נדל שקורין מאה רגלים עד כל לרבות את הדומה לו ואת הדומה לדומה. ושמונה שרצים האמורים בתורה והם החלד והעכבר והצב והאנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת הם משרץ הארץ דכתיב וזה לכם הטמא בשרץ השורץ על הארץ החלד וגו' והאוכל מבשרם כעדשה לוקה דכתיב והבדלתם בין הבהמה וגו' ובין העוף וגו' ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש וגו' פתח הכתו' באכיל' דלא תשקצו את נפשותיכם היינו באכיל' דכי אכול להו משקץ נפשיה וסיים בטומאה אשר הבדלתי אתכם לטמא דהיינו לטמא אחרים בנגיעה לומר לך מה טומאת שרץ בכעדשה הלכה למשה מסיני דהוי בכלל שיעורין הלכה למשה מסיני ודרשינן נמי מהם בהם וחומט תחלת ברייתו בכעדשה אף אכילה לוקה עליהם בכעדשה והיינו במיתתן דומיא דטומאה דהויא אחר מיתה אבל חותך אבר א' מהם מן החי אינו לוקה עליו אם אכלו אלא בכזית בשר דלא הוי כעדשה אלא במיתתן דומיא דטומאה כדפ' וכולן מצטרפין זה עם זה לכעדשה ולכזית דכתיב הטמאים ה"א יתירה מלמד שמצטרף אפילו שרץ ושרץ כלומר כחצי שיעורה מזה וכחצי שיעור מזה מצטרפין וחצי שיעור מחלד חצי שיעור מעכבר מצטרפין והוי בין לשיעור כעדשה בין לשיעור כזית דבשרצי' איכא תרוייהו בחייהם ובמותם כזית וכעדשה ואבר שלם מן השרץ אחר שמת אינו לוקה עד שיהא בו כעדשה דאף על גב דכל שהוא אבר שלם מטמא בפחות מכעדשה לענין אכילה בעינן מכעדשה דלא השוה הכתוב אכילה וטומא' אלא לכעדשה שהוא שיעור מובדל לטומאת ח' שרצים משאר הטומאות וכדכתיב אשר הבדלתי אתכם לטמא דמיירי בשיעור טומאה מובדלת כעדשה אבל טומאת האיברים אינה חלוקה בשרצים משאר טומאות שכל הטומאות איבריהם מטמאים כן בכל שהן.

## הלכה ט

**דם** שמנה שרצים ובשרם מצטרף לכעדשה כתיב וזה לכם הטמא אין ת"ל וזה דהא כתיב אלה הטמאים לכם אלא בא ולימד על דם השרץ והשרץ שמצטרפין זה עם זה מדסמך

וזה לכם הטמא וכיון דבטומאה מצטרפים באכילה נמי מצטרפין דהא איתקוש אכילה וטומאה והוא שיהיה הדם מחובר לבשר דבצירוף הוא דהוי דם כבשר השרץ כדאמ' לא כשהדם בפני עצמה דאז בעינן כזית דהא לא מטמא' בכעדשה כשהיא בפני עצמה דבהם כתיב כל הנוגע בהם במותם עד שיגיע במקצתן שהוא בכולן והיינו בכעדשה ומשמע דבעינן מבשר השרץ לתשלום כעדשה דכעדשה מן הדם בפני עצמה לא מטמאה כדפרי' ולא קרינא בה בהם ודם הנחש מצטרף לבשרו לכזית ולוקה עליו דכתיב כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו שיש על הדם איסור כרת משום דם מה שאין כן בבשר הטמאים שאינו בכרת ואינם מצטרפים הילכך דם נחש ובשרו מצטרפים שאין חלוק דמו מבשרו. אין אזהרת דם אלא בבהמה חיה ועוף כדנילף לקמן בס"ד ואין מוזהרין על דמו אלא משום שרץ טמא כדאמר וזה לכם הטמא לימד על דם השרץ ובשרו שמצטרפים לטומאה ואם התרו את אלו משום אוכל דם פטור דהא לאו משום דם הוא אלא משום טומאה כדאמרינן כל השיעורין ומחלקותיהם הלכה למשה מסיני כדאמר בכמה דוכתין:

## הלכה יב

**אזהרת קכה** שלא לאכול משרץ המים דכתיב אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם הרי שכלל בלאו זה שרץ הארץ ושרץ העוף ושרץ המים מדקאמר סתמא בכל השרץ השורץ ולא לקחנו מזה הכתוב אלא איסור שרץ המים בלבד שלא בא בו איסור מיוחד כשרץ העוף והארץ ולוקה האוכל מהם כזית. איזהו שרץ המים אלו הבריות הקטנות כמו התולעים ועלוקה שבמים וחיות הים כללו של דבר כל שאינו בצורת דגים לא טמא ולא טהור כגון כלב המים והדלפון וצפרדע וכיוצא בהם:

## הלכה יג

**אזהרת קכו** שלא לאכול רמש הארץ כגון אלו המינין הנבראים באשפות ובגופי הנבלות כגון רמה ותולעה וכיוצא בהם שאינם נבראים מזכר ונקבה אלא מן הגללים שהסריחו וכיוצא בהם והאוכל כזית מהם לוקה דכתיב ולא תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ רומש על הארץ ואף על פי שאין פרין ורבין דהכי משמע נמי לישנא דרומש שהוא הרומש ומתהוה מן העיפוש כי השורץ אינו נקרא אלא שיש לו כח המולד בדומה והוא פריה ורביה מזכר ונקבה:

## הלכה יד

**אזהרת קכז** שלא לאכול תולעת הפירות כשיצא לאויר והם הנבראים בפירות ובמאכלות אם פרשו ויצאו לארץ אף על פי שחזרו לתוך האוכל מי שאכל מהם כזית לוקה דכתיב

לכל השרץ השורץ על הארץ להביא את שפרשו לארץ אף על פי שחזרו שהרי שרצו בארץ אבל אם לא פרשו מותר לאכול הפרי והתולעת שבתוכו דלא אסרה אלא כששרץ על הארץ כדאמרינן. ואם התליע בפרי במחובר אותה התולעת אסורה כאלו פרשה לארץ שהרי על הארץ נבראת ולוקין עליה ואם ספק אסור דהוי ספקא דאוריתא לחומרא. פירשו לאויר ולא נגעו לארץ או שפרשו מקצתן לארץ או שפירשו אחר שמתו שנמצא תולעת על הגרעינה מבפנים או שיצאו מתוך האוכל לתוך אוכל אחר כל אלו אסורין מספק אי מיקרי שורץ על הארץ אי לא ואין לוקין עליהם דהא הויא התראת ספק.

## הלכה יז

**תולעת** הנמצאת במעי הדגים ובמוח שבראשי הבהמות והנמצאת בבשר אסורה כשהבהמה ישנה או הדג נכנסין בחוטמם וכתיב ואת נבלתם תשקצו להביא דרנין שבבהמה ונמצאת בבשר אסור שבשר בהמה אינה מותרת אלא בשחיטה וכל דבר חי שיצא ממנה אפילו לאחר שחיטה אסור כיון שאי איפשר להם בשחיטה אבל דג מלוח שהתליע מותר שהן כפירות שהתליע אחר שנתלשו מן הארץ שמותר לאוכלן דכיון דאין צריכים שחיטה כל הגדל ממנו בהתר הוא גדל כמו תולעת הפירות. וכן המים שבכלים שהשריצו מותר לשתותן עם המים דכתיב וכל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אותם תאכלו וכל אשר אין לו וגו' שקץ הם כלומר במים בימים ובנחלים הוא שאתה אוכל את שיש לו ואי אתה אוכל את שאין לו אבל בכלים בין שיש לו בין שאין לו אכול דאין סברא שיהא בכלים חמורים מימים ונחלים דלהוו אסורין נמי דיש לו סנפיר וקשקשת הואיל דבאין לו סנפיר וקשקשת קילי טפי מימים ונחלים דליכא בהו אלא עשה ובימים ונחלים ואין לו איכא לאו וכיון דהכי הוה דרשינן ליה להתירא ולא איסורא.

## הלכה יח

**שרץ** המים הנברא בבורות שיחין ומערות הואיל ואינם מים נובעים והרי הן עצורין במים שבכלים מותרים דכתיב את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו וגו' מה ת"ל והא מאותם תאכלו דכתיב בסיפיה דקרא בימים ובנחלים אותם תאכלו נפקא לן היתירא בשיש לו ואיסורא בשאין לו ותאכלו קמא למאי אתיא לכתוב מכל אשר במים כל אשר לו וגו' אותם תאכלו שיכול הואיל והתיר שרץ המים בלא סימני טהרה בשני מקראות אחד סתום ואחד מפורש המפורש ההוא קרא דיש לו סנפיר וקשקשת דאתי להתיר כלים בלא סימני טהרה כדדרשינן לעיל ימים ונחלים הוא דאותם תאכלו ולא אחרים הא בכלים אפילו אין לו תאכלו וסתום כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים לא תאכלו הא בכלים תאכלו אפילו אין לו והאי קרא לא הוי מפורש להתר

כולי האי משום דאזהרת לא תאכלו לא סמיכא להאי פרטא אלא לכלל דכל נפש החיה אשר במים וגו' דכתיב בה ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ומשמע טפי בהאי קרא דבכל מימות שבעולם אפילו בכלים אזהר אלא דילמוד סתום דהוי האי קרא מן המפורש דהוא קרא דיש לו סנפיר וגו' תאכלו הא בכלים אף על גב דאין לו תאכלו והכא הוי מפורש להתר כלים כיון דסמיך לא תאכלו אפרטא ואם כן בורות שיחין ומערות הוו אסירי להכי איצטריך קרא דאת זה תאכלו כי היכי דנדרוש כלל ופרט וכלל להתירם דבסתום נמי איכא שני כללות סמוכים זה לזה אחר הפרט דכתיב בימים ובנחלים וכתיב בתריה תרי במים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים וכל מקום שאתה מוצא שני כללות סמוכים זה לזה הטל פרט ותנהו ביניהם ודונם בכלל ופרט וכלל במים כלל בימים ובנחלים פרט במים חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש מים נובעים אף כל מים נובעים רבי חריצין ונעיצים נובעים לאיסורה ומיעט בורות שיחין ומערות להתרא ולא מצית למימר מה הפרט מפורש מים גדלים ע"ג קרקע אף כל מים גדלים על גבי קרקע ורבי אפילו שיחין ומערות דא"כ לא תאכלו קמא מאי אהני ליה דלכלים לא צריך דלא מיתסרי כיון דלא דמו לפרט במידי ועוד דהא הותרו כלים מקרא גופיה דכתיב אין לו סנפיר וקשקשת במים אותם תאכלו הא בכלי אפי' אין לו תאכלו והאי כלל ופרט וכלל דאמרינן דרשינן ליה הכי משום דילמוד סתום מן המפורש בהתר בורות שיחין ומערות נמי כמו בהתר כלים דאי לאו מפורש הוה אסרינן בורות שיחין ומערות בסתום משום דלא סמיך לא תאכלו אפרטא ומשמע טפי לאסור כל מימות והשתא דבמפורש דרשינן כלל ופרט וכלל מתרי במים דכתיבי גבי הדדי מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים והטל הפרט ביניהם לדונם בכלל ופרט וכלל למעט בורות שיחין ומערות להתרא דלאיסורא אי אפשר דא"כ לא תאכלו מאי אהני ליה דרשינן נמי הכי בסתום אע"ג דלא תאכלו לא סמיך אפרטא כדאמר וא"כ האי לא תאכלו לכלים לא הוה צריך דהא לא דמו לפרט במידי ועוד דהותרו מקרא דעשה גופיה דכתיב אותם תאכלו דיש לו הא בכלים תאכלו אע"פ שאין לו כדכתבינן אלא להכי הוא דאתא כי היכי דנדרוש כעין הפרט למעט בורות שיחין ומערות להתרא ולא לאיסורא דלהכי אהני לא תאכלו כדאמרינן בין במפורש בין בסתום והיינו לת"ק דרבי ישמעאל אבל לדברי ר' ישמעאל דפליג את"ק בחריצין המושכין ואינם נובעים לפירוש הרב ז"ל ילפינן לה בגוונא אחריתי הכי ריבה ומיעט וריבה דבמים במים שני פעמים הואיל ושני הכללות סומכים כשתטיל פרט שאחריהם ביניהם מדה בתורה היא שלא תדונם בכלל ובפרט אלא בריבוי ומיעוט וריבוי וריבה הכל אפילו חריצין ונעיצין

שאינם נובעים לאיסורא ומיעט בורות שיחין ומערות להתרא דחריצין ונעיצין אינם עצורין ככלים ובורות שיחין ומערות עצורין שאין להם מוצא ומובא אלא עצורים ככלים ולא מצית למימר דריבה אפילו בורות וגו' לאיסורא ומיעט כלים דכלים לא איצטריכו להו קרא כדאמרינן לעיל וא"כ תאכלו יתירא מאי אהני ליה אלא אהני למידרש כי האי גונא להתיר בורות וכדאמרינן לעיל ונראה דגרסינן תני דבי רבי ישמעאל דאי גרסינן דבי ר' ישמעאל תנא כמו שכתוב בספרים לא הוה הלכתא כותיה דהכי קים לן תנא דבי ר' ישמעאל הוי הלכה ודבי ר' ישמעאל תנא לא הוי הלכה. ואם פירש השרץ ממקום בריתו אף על פי שחזר לתוך המים אסור משום שרץ השורץ על הארץ דכיון דרחשה והלכה חוץ הוי שרץ הארץ. המסנן את היין ואת החומץ או את השכר ואכל היבחושין או יתושין ותולעות (שאינו) לוקה משום שרץ המים בתולעות או משום שרץ העוף נמי באחרים ואפילו חזרו לכלי אחר שסננן שהרי פרשו ממקום ברייתן וכתוב כל השרץ השורץ על הארץ לרבות יבחושין שסננן כדאמרינן.

## הלכה כא

**האוכל** בריה טמאה שלימה בפני עצמה אפילו היא פחותה מן החרדל לוקה מן התורה דכל בריה ובריה טמאה אסרה תורה ל"ש גדולה ול"ש קטנה דאין לה שיעור דאי קטנה דאין לה שיעור לא לקי עליה היכי אזהר בלאו סתמא כל בריה טמאה הא איכא טובא דלית בהו שיעורא אלא ודאי כדאמרינן בין אכלה חיה או מתה ואפילו סרחה כל שיכולין לאכלה לוקה הואיל ואכלה כולה שלימה כדאמרינן.

## הלכה כב

**נמלה** שחסרה ואפילו אחד מרגליה אינו לוקה עליה אלא בכזית דהא אינה שלימה ושיעור נמלה שלימה גמירין הלכתא דהאוכלה חייב ואלו חסרה פטור לפיכך על זבוב או יתוש שלם בין חי בין מת לוקה משום שרץ העוף דבטמאים ליכא אבר מן החי אלא כל שאוכל מהם לוקה כדאמרי'.

## הלכה כג

**הרי** שהיתה הבריה משרץ העוף ומשרץ המים ומשרץ הארץ כגון שהיו לה כנפים והיא מהלכת על הארץ כשאר שרצים והיתה רבה במים ואכל' לוקה משום שרץ העוף ומשום שרץ המים ומשום שרץ הארץ ואם היתה יתר על זה מן המינים שנבראו בפירות לוקה עליה ארבעה ואם היתה מן המינים שפרים ורבים לוקה חמשה ואם היתה מכלל עוף טמא יתר על היותר משרץ העוף לוקה עליה שש מלקיות משום שרץ העוף ומשום עוף טמא ומשום שרץ הארץ ומשום שרץ המים ומשום רומש על הארץ ומשום תולעת

הפירות כדכתיב לעיל קראי דהני לאוין בין אכלה כולה או כזית ממנה כדאמר לעיל לפיכך נמלה הפורחת הגדלה במים לוקה ה' מלקיות ובשעת בריאתה בבת א' הוא דחיילי כל הני איסורי.

### הלכה כד

**ריסק** נמלות והביא א' שלימה וצרפה לאלו ונעשו הכל כזית לוקה שש מלקיות חמש משום הנמלה וא' משום כזית מנבלת הטמאים:

## פרק ג

### הלכה א

**כל** מאכל היוצא ממין מן המינין האסורים שלוקין על אכילתן הרי אותו המאכל אסור מן התורה כגון חלב בהמה וחיה הטמאים וביצי עוף ודג הטמאים דכתיב ואת בת היענה וכי בת יש לה ליענה והלא אינה אלא מטלת ביצים ולא שייך בה בת ועוד דאין בתה חלוק ממנה דליכתיב בתה אלא זו ביצת' וה"ה לכל האיסור כיענה ולכל הדברים הדומים לביצה.

### הלכה ב

**חלב** האדם מותר באכילה מן התורה אף על פי שבשרו אסור בעשה דכל האסור בלאו דומיא דיענה הוא דמרבינן ומבת היענה דאסור כל מה שיוצא ממנו אבל אדם דלא אסיר אלא בעשה לא.

### הלכה ג

**דבש** דבורים ודבש צירעה מותר מפני שאינו תמצית גופן אלא כונסין אותן מן העשבים בתוך פיהם ומקיאים אותו בכוורת ולא אסר רחמנא אלא מאי דהוי מגופן.

### הלכה ו

**ואין** לוקין על ביצה וחלב היוצא מן הטמא מן התורה דמריבוי דבת הוא דילפינן לה ועיקר קרא לאסור יענה גופה הוא דאתא ומדכתיב מבשרם לא תאכלו משמע דעל הבשר בלחוד הוא דלקי לא על ביצה וחלב והוו כאוכל חצי שיעור שאסור מן התורה אלא א"כ הם בצים הנמצאים במעי דגים או תלוים באשכול שהאוכל אותם לוקה משום דהוו כבשר עצמה לענין טומאה.

### הלכה ח

**ביצת** עוף טמא שהתחיל האפרוח להתרקם בה ואכלו לוקה משום שרץ העוף דכתיב כל שרץ העוף טמא הוא וגו' דכיון שמינו עוף והביצה מעוף טמא לאלתר שרקם ה"ל כשרץ

העוף אבל ביצת עוף טהור שרקם פטור מן התורה דאין מינו טמא וכ"ש אפרוח אפילו לא נתפתחו עיניו דמותר אף מדברי סופרים. חלב או ביצת טרפה אסורין מדאוריתא דהא גלי קרא לכל האסור בלאו דומיא דיענה דביצתה ודומה לה אסורה דגדלה באיסור כביצת יענה מה שאין כן בנתנבלה.

### הלכה יא

**ואפרוח** ביצת טרפה מותר שאין מינו טמא ואיסור טרפות שבה פקעה מינה כד אסרחה והוה עפרא בעלמא הילכך מותר זה שיצא ממנה אח"כ וביצי עוף ספק טרפה הוו ספקא דאוריתא ולחומרא ואם חזרה וטענה ערימה שנייה הותרו הראשונים דטרפה אינה יולדת.

### הלכה יב

**חלב** טמא אינו נקפא ולכך גבינות הגוי מותרת מן התורה וחלב שחלבו גוי בעדר שיש בו בהמה טמאה כבהמה טהורה נראה דאסורה מדאוריתא דהוי ספיקא דאוריתא.

### הלכה יח

**ביצה** ששני ראשיה כדין או חדין או חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים בידוע שהוא מעוף טמא ואם אינה כך אפשר שהיא מעוף טמא או מעוף טהור דאיכא דעורבא דדמי לדיונה לפיכך אין לוקחים ביצים מן הגוים אלא א"כ יש לו בהם טביעות עין שהם ביצי עוף פלוני טהור ולביצי טריפה לא חיישינן דאזלינן בתר רובה. ומישראל לוקחין סתם מדאוריתא דעד אחד נאמן באיסורין כדילפינן מוספרה לה ודוכתי אחריני וכן ביצי דגים וציר דגים טמאים לא הוי בכלל היוצא מן הטמא מדאוריתא דזיעה בעלמא הוא:

## פרק ד

### הלכה א

**אזהרת קכח** שלא לאכול נבלה והיא בהמה או חיה או עוף שמת ואם אכל כזית מא' מהם לוקה דכתיב לא תאכלו כל נבלה וכל שלא נשחטה כראוי הרי זו מתה דכיון דלא נשחטה כראוי לא מקרייא שחוטה.

### הלכה ב

**אין** אסור משום נבלה אלא מינים טהורים דאין איסור נבלה חל על איסור טמאה כדילפינן לעיל בה' איסורי ביאה דאין איסור חל על איסור והכא נמי כתיב בנבלת עוף נבלה וטרפה לא יאכל וגו' דאין לה טומאת משא ומגע אלא טומאת אכילה בבית הבליעה יכול אף נבלת עוף טמא במשמע ת"ל נבלה וטריפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו

משום בל תאכל נבלה הוא יצא זה שאין איסורו משום נבלה אלא משום עוף טמא וכיון דמלישנא דאכיל' מוכח דלאו בעוף טמא מירי משמע דאין באכילת טמא איסור נבלה דאין איסור חל על איסור טמא כדאמרינן ואינו לוקה על אוכל בשר טמא אפילו מת או בשר מן החי אלא משום אוכל בשר טמאה.

## הלכה ג

**האוכל** עוף טהור חי כל שהוא לוקה משום נבלה הואיל שאכלו כולו דכיון דבטמא בריה אסרה תורה בין גדולה בין קטנה הכי נמי בטהורה דהתירה תורה ואסרה כשהיא נבלה בין גדולה ובין קטנה אית בה איסור נבלה ולא משכחת לה בעוף טהור שאין בו כזית אלא כשאוכלו שלם ובחייו דאם אכלו אחר שמת כשיהיה בכולו כזית חייב משום נבלה ולא הויא בריה להתחייב בכל שהוא שכל שדבר אחר גרם ליאסר לה כי הכא דנתנבלה לא מקריא בריה להתחייב עליה בכל שהוא.

## הלכה ד

**האוכל** כזית מבשר נפל בהמה טהורה לוקה משום אוכל נבלה דהא הויא בשר מתה וכל שלא שהה עד יום ח' בבהמה הרי זה ספק נפל דכתיב שבעת ימים יהיה עם אמו וגו' ואם נודע שכלו לו חדשיו מותר מיד. השליא אינה בשר והאוכלה פטור מן התורה:

## הלכה ו

**אזהרת קכט** שלא לאכול טרפה והיא בשר בהמה או חיה ועוף טהורים שנטרפו ואם אכל כזית מא' מהם לוקה דכתיב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו וגו'. טרפה האמורה בתורה היא שטרפה חית היער נשברה ונטת למות ועדין לא מתה אף על פי שקדם ושחטה קודם שתמות הרי זו אסורה משום טרפה הואיל ואי איפשר שתחיה ממכה זו הבאה עליה וכשם שלא תחלוק במתה בין מתה מחמת עצמה בין נפלה ומתה בין חנקה או דרסתה חיה ומתה היא נבילה כך לא תחלוק בנוטה למות בין טרפתה חיה בין נפלה מן הגג ונשתברו רוב צלעותיה בין זרק לה חץ ונקב לבה או הריאה שלה בין בא לה חולי מחמת עצמה ונקב לבה או הריאה שלה וכיוצא בהם הואיל ונוטה למות מ"מ הרי היא טרפה בין היה גורם בידי אדם בין בידי שמים דכתיב נבלה וטרפה הקישן הכתוב מה נבלה לא חילק בין בבית בין בשדה או מתה מחמת עצמה אף טרפה כן ומה ת"ל ובשר בשדה טרפה דבר הכתוב בהוה שאם לא תאמר כן לא תיאסר אלא אותה שנטרפה בשדה אבל נטרפה בחצר לא תאסר הא למדת שאין הכתוב מדבר אלא בהווה וענין הכתוב שנוטה למות מחמת מכותיה ואי איפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה דכתיב לכלב תשליכון אותו עד שיעשה אותה בשר הראוי לכלב דהיינו שאי איפשר לה

לחיות כדאמרינן מכאן למדו חכמים כלל כל שאין כמוה חיה טרפה דהא לא נאסרה טרפה אלא משום דסופה למות מחמת טרפותה וילפינן לה נמי מדכתיב זאת החיה אשר תאכלו זאת החיה קרי ביה זאת חיה אחרת אינה חיה והיינו טרפה ובה' שחיטה יתבארו אי זה חולי עושה אותה טרפה הל"מ ואי זה חולי אין עושה טרפה.

## הלכה י

**וכן** החותך בשר מן החי מן הטהורים לוקה באכילתה משום טרפה שהרי בשר זה מבהמה שלא נשחטה ולא מתה מה לי טרפה אותה חיה מה לי חתכה בסכין מה לי כולה מה לי מקצתה הרי הוא אומר ובשר בשדה טרפה לא תאכלו כיון שנעשית הבהמה בשר בשדה הרי היא טרפה דמדכתיב בשדה משמע שפירש ממקומו.

## הלכה יא

**בהמה** חולה מותרת מן התורה שלא אסרה תורה אלא במין טרפת חית היער שעשה בה מכה הממיתה אותה בוודאי.

## הלכה יג

**השוחט** בהמה חיה ועוף ולא יצא מהם דם כשרים דאפילו עוף דכתיב ביה ושפך את דמו לא ילפינן לה שחיטה אלא מדאיתקש' לחיה דכתיב ציד חיה או עוף וחיה כתיב אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל וכתיב וזבחת מבקרך ומצאנך כמו שיתפרש במקומו בס"ד והכא לא אדכר דם כלל וכן שוחט בריה ולא פרכסה מותרת ומסוכנת שלא פרכסה כלל הרי זו נבלה ולוקין עליה דקים להו לרבנן דניטלה נשמתה קודם גמר שחיטתה ואם שחטה בלילה ולא ידע אם פרכסה הרי זו ספק נבלה ואסורה ככל ספק דאוריתא דאזלינן לחומרא מדאוריתא כדילפינן לה בדוכתא.

## הלכה טז

**כל** איסורין שבתורה אין מצטרפין זה עם זה חוץ מאיסורי נזיר דאם צרף כזית מענבים לחים ויבשים זגים וחרצנים ואכלם לוקה משום דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים וגו' אבל חלב דם ובשר טמא ונבל' וכיוצא בשאר איסורין שצרף מן הכל כזית ואכלו אינו לוקה דאין איסור אחד חל על איסור אחר להשלים ולצרף שיעור חיובו אלא דינו הוא כאוכל חצי שיעור דאסור מן התורה ואין לוקין עליו כדילפינן מכל אוכל חלב וגו' וכל שאיסורו בלאו א' כגון איסור נבלה או איסור טומאה אף על פי שצרף כזית מבהמות וחיות חלוקות מצטרפין הטהורות לאיסור נבלה והטמאות לאיס' טומאה דהא אינו איסור אחר שנצטרף להשלים שיעור כזית אלא שאיסורן בלאו א' הוא ונבלה

וטרפה מצטרפין זה עם זה להשלים שיעור כזית אע"ג דהוו ב' לאוין משום דטרפה תחלת נבלה היא.

### הלכה יח

**האוכל** מן האסורין מן העור מן העצמות מן הגידים מן הקרנים ומן הטלפים ומן הצפרנים של עוף מקום שמבצבץ מהם דם כשיחתכו ומן השליא פטור מן התורה דכתיב בבהמה טמאה מבשרם לא תאכלו ודרשינן על בשרם הוא באזהרה ולא על עור ועצמות וגו' ובדגים טמאים נמי כתיב מבשרם לא תאכלו לומר דאינו מוזהר על הסנפירין ועצמות שכלם אינם ראוים לאכילה ואינם מצטרפים לבשר להשלים כזית. קיבת האסורין מותרת דפרש בעלמא היא ועור הקיבה הוי כשאר בני מעים דהוו בכלל בשר ואסירי ועור הבא כנגד פניו של חמור הוי נמי כפרש בעלמא.

### הלכה כא

**ויש** שעורותיהם אסורין כבשרם עור האדם ועור חזיר הישוב וחטוטרת של גמל שלא טענו עליו משא מעולם ולא הגיע למשא ועור בית הבוש' ושתחת האליה ועור השליל והאנקה והכח והלטאה והחומט כל אלו העורות כשהן רכות הרי הם כבשר לכל דבר דכתיב בח' שרצים אלה הטמאים לכם ה' יתירה לרבות עור הרכים שיהו כבשר יכול אפילו כולן ת"ל אלה רכים ולא קשים כדאמרינן:

### הלכה כב

**אזהרת קל** שלא ליהנות משור הנסקל דכתיב ולא יאכל את בשרו והרי נבלה הוא ואיך אפשר לאוכלו אלא לא בא הכתוב אלא להודיעך שכיון שגמרו דינו לסקילה נאסר ואם קדם ושחטו שחיטה כשרה אסור בהנאה ואם אכל מבשרו כזית לוקה וכן כשיסקל לא ימכר ולא יתנו לכלבים ולא לגוים דכתיב ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי כאדם האומר לחברו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום ופרש אינו בכלל האיסור דבשרו כתיב אבל פרשו מותר. נודע שהוא פטור מסקילה אחר שנגמר דינו כגון שהוזמו עדיו יצא וירעה בעדר דלא נאסר בגמר דין כיון שהוזמו ואם נודע אחר שנסקל הרי זה מותר בהנאה:

## פרק ה

### הלכה א

**אזהרת קלא** שלא לאכול אבר מן החי דכתיב לא תאכל הנפש עם הבשר. ולמדו מפי השמועה שבא לאסור אבר שנחתך מן החי ועל אבר מן החי הוא אומר לנח אך בשר

בנפשו דמו לא תאכלו ואבר חי מיקרי נפש שאם יחתכנו אינו עושה חליפין שלא ישוב עוד כנפש הנטולה שאינה חוזרת והכי משמע לא תאכל הנפש בעודו עם הבשר בעוד החיות עם הבשר. ואיסור אבר מן החי נוהג בטהורים ולא בטמאים דכתיב לא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לחודה כל שבשרו מותר אתה מצווה על איבריו וכל שאין בשרו מותר אי אתה מצווה על איבריו.

## הלכה ב

**אחד** אבר שיש בו בשר גידים ועצמות ואחד אבר שאין בו עצם אלא שהאבר שאין בו עצם בין חתך כולו בין מקצתו אסור משום אבר מן החי והאבר שיש בו עצם אינו חייב משום אבר מן החי עד שיפרוש כברייתו בשר וגידים ועצמות אבל פירש הבשר בלבד חייב משום טרפה לא משום אבר מן החי דכיון דנפיק לן מקרא דלא תאכל הנפש עם הבשר בעינן דבר שלם דומיא דנפש שיהא בו בשר גידים ועצמות ובשאין באבר עצם הוי נמי דומיא דנפש כיון שהוא אבר שאינו חוזר ואינו עושה חליפין.

## הלכה ג

**האוכל** מאבר מן החי כזית לוקה דאכילה כתיב ביה ואין אכילתה פחותה מכזית ולא תימא כיון דכתיב ובשר בשדה טרפה וגו' לבשר מן החי אייתר ליה לא תאכל הנפש עם הבשר לאבר מן החי ואע"ג דלית ביה שיעור כיון שהוא אבר אלא ודאי שיעור בעיא דאכילה כתיב ביה כדאמרינן וא"כ פחות מכזית פטור אע"ג דהוי כברייתו וכזית חייב אף ע"ג דאין בו בשר אלא כל שהו כיון דהוי כברייתו בשר גידים ועצמות. ואם הפריד הבשר מן הגידים ועצמות אחר שתלשו מן החי אינו לוקה עד שיאכל כזית מן הבשר לבדו ואין העצמות והגידים מצטרפים לכזית מאחר ששנה ברייתו דבאכילה כתיב הנפש עם הבשר שהוא כברייתו כדאמרינן. חלקו לאבר זה ואכלו מעט מעט אם יש במה שאכל כזית בשר חייב ואם לאו פטור דצירוף גידים ועצמות חידוש הוא כאבר מן החי ובעלמא לא מיצטרפי ואין לך בו אלא חידושו כשאכלו בבת אחד דסתם אכילה הכי משמע ולא לחצאין ונראה דבהאי כזית בשר דאמרי' דלקי היינו משום בשר מן החי דמשום אבר מן החי לית ביה כיון שלא אכלו כברייתו בגידים ועצמות. לקח כזית מן האבר כברייתו ואכלו אע"פ שנחלק בפיו קודם שיבלענו חייב דהא דרך אכילה הוא.

## הלכה ה

**תלש** אבר מן החי ונטרפה הבהמה בנטילתו ואכלו חייב שתים דאיסור טרפה ואיסור אבר מן החי באין כאחת וכי האי גוונא חייל כדאמרינן באזהרת קט"ו ובלאו באין כא' נמי הוה חייל איסור אבר אטרפה משום דהוי מוסיף דאסיר לבני נח אלא משום דטרפה

איסוריה חשיב דחייל אחלב כדכתיב וחלב נבלה וחלב טרפה וגו' בעינן באין כאחד. וכן התולש חלב מן החי ואכלו לוקה משום אבר מן החי ומשום חלב משום דחלב הותר מכללו בחיה ואבר מן החי הוי איסור מוסיף לבני נח תלש חלב מן הטרפה ואכלו לוקה שלש דכיון דאתי אבר מן החי דהוי איסור מוסיף וחייל השתא אחלב דהותר מכללו חייל נמי אטרפה אע"ג דנטרפה כן נראה לישב לפי' הרב ז"ל ללישנא דאי בעית אימא דכ"ע בהמה בחייה לאו לאיברים עומדת.

## הלכה ו

**בשר** או אבר המדולדל בחי ואינו יכול לחזור ולחיות כיון שלא פירש אלא אחר שחיטה אינו אסור מן התורה דאין שחיטה עושה ניפול ומועלת לו אבל מיתה עושה ניפול ולוקה משום אבר מן החי דכתיב בשרצים וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא ע"י נפילה הויא נפילה מהם איברים המדולדלים בהם ובמותם מיעוטא הוא דלגופיה לא איצטריך דהא במתים משתעי דבנבלתם כתיב ונכתוב וכי יפול למימרא דעושים ניפול ולא בעי במותם אלא על כרחך למעוטי שחיטה דאין עושה ניפול ואם אינו ענין לשרצים דלאו בני שחיטה נינהו דשחיטתם נמי מיתה היא תנהו ענין לבהמה דמיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול כדאמר.

## הלכה ט

**חתך** מן הטחול ומן הכליות ואח"כ שחט הבהמה הרי אותן החתיכות אסורות משום אבר מן החי אף ע"פ שהן בתוך מעיה אבל חתך מן העובר שבמעיה ולא הוציאו ואח"כ שחטה הרי חתיכת העובר או איברו מותר הואיל ולא יצא דכתיב כל מפרסת פרסה בבהמה תאכלו כלומר כל אשר תמצא בבהמה תאכלו וכתיב אותה כההיא שלימה אכול כל הנמצא בתוכה אבל כשהיה חסרה שהנמצא בתוכה מגופה הוא שנאסר ממנה לא תאכל הנמצא. עובר שהוציא ידו או רגלו נאסר אותו אבר לעולם ואפילו החזירו למעי אמו ואח"כ נשחטה הרי אותו האבר אסור משום טרפה שנאמר ובשר בשדה טרפה כלומר חוץ למחיצתו דהיינו אויר שרחם זה ה"ל מחיצה להתירו בשחיטה וכיון שיצא הרי הוא כטרפה מה טרפה אין לה התר כשנטרפה אף אבר שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו תקנה לעולם ואפילו חזר ונכנס ואין לידה לאיברים דנשרי מיעוט שבפנים אחר רוב שבחוץ ואם חתך האבר קודם שנכנס מקום החתך נמי כולו אסור דדרשינן פרסה דכתיב בקרא דכל בהמה מפרסת פרסה הכי פרסה החזיר אכול מקום חתך שלה לא החזיר פרסה לא תיכול אפילו מקום חתך שלה. ואבר עובר שיצא וחתכו לוקין עליו משום אבר מן החי אפילו מת העובר קודם שחיטה דאבר מן החי קרינא ביה כיון דאינו

ניתר אלא בשחיטת אמו ובשחיטתה מיהא ניתר ואם נחתך אחר שחיטת אמו אפילו הוא מת אינו לוקה משום אבר מן החי אלא איסורו משום טרפה ואם מתה הבהמה ואח"כ חתכו לוקה משום אבר מן החי דהא אינו ניתר אלא בשחיטת עצמו. חלב עובר נקבה שהוציא אבר ונאסר אסור לשתותו מספק שהרי יש בו אבר א' אסור ומספקא לן חלב דעלמא דאתי מכח בהמה שכולה חיה לאו כאבר מן החי דמי וחלב זה הבא מכח אבר אחד חי נמי לא גרע מינה ושרי או דילמא גרע דהתם חיות העומד ליתקן ע"י שחיטה אבל חיותו של אבר זה אין לו תקנה עולמית וספקא דאוריתא לחומרא ואסור חלב של אבר זה מספקא כדאמר ואפילו הכי נראה דאיסור חלב עובר זה לא הוי אלא מדרבנן דמדאוריתא ברובה בטיל ואפילו היה חלב אסור מן התורה בודאי אלא דאפשר לומר דלא אמרי' בטיל ברובא אלא היכא דנתערב איסור בהתר גמור אבל היכא דמעורב מעיקרא כי הכא דלא ה"ל שם התר לא אמרי' בטיל ברובה וצ"ע.

## הלכה יג

**השוחט** בהמה מעוברת ומצא בה שליל בין חי בין מת ואפילו עובר חי בן תשעה מותר בשחיטת אמו מן התורה דכתיב מעלת גרה בבהמה לרבות את הוולד דרשינן בהמה דרישא דקרא אבהמה דסופא ודרשינן הכי בהמה הנמצאת בבהמה תאכלו שהכל ניתר בשחיטתה ושליא דמותרת באכילה נמי ילפינן מדכתיב וכל בהמה וגו' תאכלו כל לרבות שליא יצאת מקצתה ואינה קשורה בוולד אסורה דשמא יצא הוולד שלה והרי הוא כילוד ושליא בתרי' אזלא ולא התירה שחיטה ואפילו נמצא ולד אחר בבטן בלא שליא ואם היתה שליא קשורה בולד מה שיצא ממנה אסור כאבר שיצא מן העובר.

## הלכה טו

**קרע** או שחט בהמה טרפה ומצא בה בן תשעה חי ניתר בשחיטת עצמו דהיתרה הוא דרבי קרא מכל בהמה תאכלו שאם רצה אוכלו בשחיטת אמו אבל אם צריך לשחיטה כגון זה שוחטו ומותר שהוא ניתר בשנים מד' סימנים או בוושט וקנה שלו או בשל אמו ואם מצא בה עובר שלא גמרו לו חדשיו אפילו הוא חי הרי זה אסור שהוא כאבר מאמו ואין ניתר אלא בשחיטתה דאע"ג דבן ט' נמי ניתר בשחיטת אמו הא ניתר נמי בשחיטת עצמו דארבעה אית ליה כדאמרינן. כל עובר שהוציא ראשו והחזירו ואח"כ שחט את אמו הרי הוא כילוד וצריך שחיטת עצמו ויציאת הראש דהוי כילוד נראה דילפינן מאדם מכל אשר נשמת רוח חיים באפיו כדפי' בה' נדה:

# פרק ו

## הלכה א

**אזהרת קלב** שלא לאכול דם שנאמר וכל דם לא תאכלו. והאוכל כזית מדם בהמה חיה ועוף בין טמאים בין טהורים במזיד חייב כרת בשוגג חייב חטאת קבועה דכתיב לעוף ולבהמה וחיה בכלל בהמה דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו וגו' איל וצבי ויחמור וגו'. ובין טמאים ובין טהורים ילפינן מכלל ופרט וכלל דכתיב כל דם לא תאכלו כלל לעוף ולבהמה פרט נפש אשר תאכל כל דם חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש שיש במינם בטהורים טומאה קלה וחמורה ואיסור קודם שחיטה והתר לאחר שחיטה והן מין בשר אף אני אביא כל שיש במינם טומאה וכו' לאפוקי דם דגים וחגבים ושרצים דאין במינם הני צדדין דאין חייבים עליהם משום דם אלא משום שהוא תמצית גופם כחלב בהמה טמאה דהוי דומיא דביצת עוף טמא דאסיר מדכתיב בת היענה כדאמר לעיל ודם שרצים מצטרף לבשרם כדאמרינן לעיל מדכתיב וזה לכם הטמא וגו'.

## הלכה ג

**אין** חייבים כרת אלא על דם היוצא בשעת שחיטה ונחירה או התזת הראש כל זמן שיש בו אדמימות ועל דם הכנוס בתוך הלב דה"ל דם בעין ועל קילוח דם הקזה דהוו דם שנפש יוצאה בו אבל דם השותת בתחלה הקזה ובסופה אין חייבים עליו דאין כרת אלא בדם הנפש דכתיב כי נפש כל בשר דמו הוא כל אוכליו יכרת.

## הלכה ד

**דם** התמצית ודם האיברים אין חייבים עליהם כרת אבל לוקין בכזית דכתיב וכל דם לא תאכלו ובחיוב כרת הוא אומר כי נפש כל בשר בדם הוא אינו חייב כרת אלא על דם שהנפש יוצאת בו.

## הלכה ה

**השליל** הנמצא במעי הבהמה הרי דמו כדם האיברים של ילוד דכיון דאינו טעון שחיטה אין דמו קרוי דם הנפש והרי הוא כאחד מאיברי אמו אלא דדם הכנוס בתוך לבו חייבים עליו כרת דהוי דם הנפש.

## הלכה ו

**מליחת** בשר ואיברים להוציאן מידי דמן לבשלן הויא מן התורה דבלאו מליחה הדם פורש בבישול וחוזר ונבלע בבשר ואסיר מן התורה בלאו דהוי דם האיברים שפירש דאלו

לא פי' מותר מן התורה ואע"ג דדם שבשלו אינו עובר עליו כדם קדשים דמשבשלו לא חזי למילתיה איסורא דאוריתא מיהא איכא מידי דהוה אחצי שיעור דאסיר מדאוריתא. וכבד וטחול דמם אסור מן התורה ונכשרים במליחה ודם שפירש ממקום למקום כבשר שנשברה מפרקת הבהמה קודם שתצא נפשה מספקא לן אי ה"ל כדם שפירש ואסור או דילמא כי האי גונא לא מיקרי פירש כיון שלא יצא לחוץ והוי ספיקא דאוריתא ואסיר אפילו חי עד שימלח.

### הלכה י

**וצריך** הדחה קודם מליחה כדי שיתרכך הבשר ויצא דמו ע"י מליחה שאם יהא נקרש על פניו לא יהא כח במלח להוציא דמו ואחר מליחה כדי להדיח לחלוחית הדם שעל פני הבשר הבא שם מפליטתו דהוי דם שפירש. ובעיא מליחה בכלי מנוקב ובמלח הגס שיוציא הדם ולצלי ובשר חי לא בעי מליחה מדאוריתא.

### הלכה יג

**אומצא** דאסמיק הוא וחלייה אסיר שהדם מתערב בחומץ ובשר גופיה נמי אסיר שאנו רואים הדם כאלו הוא בעין דאינו כשאר בשר שדמו הוא מובלע בתוכו אומצא דאסמיק וביעי מוזירקי אינם יוצאים מידי דמן לבישול עד שיחתכן וימלחם.

### הלכה יד

**תיקון** צלית ראש הבהמה הוי דאוריתא למאי דאמרינן לעיל דדם שבשלו אסיר מדאוריתא כחצי שיעור וכן בכל דם מבושל או צלוי או מלוח דהוי כרותח אסיר וכדאמר. ואוסר הנבלע ממנו בין ע"י מליחה כדגים שנמלחו עם בשר עוף בין ע"י בישול וצלייה ושליקה כמולייאתה. וכן כלי חרס שנבלע מדם על ידי מליחה דאין יוצא מידי דופנו לעולם כדכתיב וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר:

## פרק ז

### הלכה א

**אזהרת קלג** שלא לאכול חלב בהמה טהורה דכתיב כל חלב שור וגו' לא תאכלו. והאוכל כזית במזיד חייב כרת כדכתיב ביה ונכרתה הנפש וגו' ובשוגג מביא קרבן חטאת קבועה ואינו חייב אלא על חלב ג' מיני בהמה כדכתיב בהדיא שור וכשב ועז בין חלב שחוטה בין חלב נבלה וטרפה מדכתיב בקרבן וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו וגו' אבל שאר בהמה וחיה חלבה כבשרה דחלב שור וכשב ועז הוא דאסר רחמנא וכן כל נפל חלבו כבשרו דחדשים גרמי ואינו חייב אלא משום נבלה.

## הלכה ב

**וחלב** נבלה וטרפה חייב דהוי איסור מוסיף דנוסף איסור בבשר ולפי' חייב שתים וכתיב נמי וחלב נבלה וגו' כדאמרינן.

## הלכה ג

**ושליל** בן ט' חי הנמצא בבהמה או שתלש מחלבו ממעי אמו חלבו אסור וחייבין עליו כרת דחדשים גרמי דלענין שחיטה בלחוד הוא דמרבינן כל בבהמה תאכלו.

## הלכה ה

**שלשה** חלבים הם לענין קרבן חלב שעל הקרב המונח עליו כשמלה פרוסה כדכתיב את החלב המכסה את הקרב ושעל שתי הכליות כדכתיב ואת שתי הכליות ואת החלב אשר וגו' ושעל הכסלים והוא שבעיקרי היריכות מבפנים כדכתיב אשר על הכסלים וגו' ובחולין חייבים עליהם כרת כדכתיב כי כל אוכל חלב מן הבהמה וגו' ונכרתה וגו' לומר לך חלב שכמוהו כשר ליקרב אמרתי לך שחייבים עליו כרת ואליה אף על גב דמקריא חלב לענין קרבן כדכתיב חלב והאליה לחולין לא נאסרה דאמר קרא כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו דבר שנקרא חלב בשלשתן לא תאכלו ואליה לא איקרי חלב אלא בכשב וחלבו האליה ר"ל טובו אבל בג' אלו נזכר בהם חלב המכסה ועל הכסלים וגו'.

## הלכה ו

**חלב** שעל המסס ושעל בית הכוסות הוא מחלב שעל הקרב ודבוק לו והוי בכלל חלב המכסה את הקרב וחייבים עליו כרת וכן חלב שבעיקרי יריכות מבפנים חייבים עליו כרת שהוא מחלב שעל הכסלים. חלב שעל הקיבה עקום כמו קשת אסור דכתיב ואת כל החלב אשר על הקרב להביא חלב שע"ג קיבה והיינו דאקשתא דדמי לתותב קרום ונקלף שאינו מחובר אלא באמצע הקשת אבל דאייתרא מותר דלא דמי כלל לתותב. חוטין וקרומות שבחלב שהם בטחול ובכסלים ובכליות אין איסורן מן התורה שהרי חלב אמר רחמנא ולא חוטין וקרומית אלא קרום. דד הטחול שחייבים עליו דהוי בכלל חלב שעל הקרב וכן חוטין וקרומות שבדם חוטין שבלב וביד ובעוקץ ובלחי התחתון וקרומות שבמוח ושעל הביצים אין איסורן מן התורה דדם אסרה תורה ולא חוטין וקרומות וא"ת שהם אסורים מן התורה בכלל כל חלב וכל דם אין לוקין עליהם ויהיו כחצי שיעור שהוא אסור מן התורה ואין לוקין עליו.

## הלכה ז

**חלב** שהבשר חופה אותו מותר שעל הכסלים ושעל הכליות הוא דאסרה תורה ולא שבתוך הכסלים והכליות וחלבים שבשאר איברים מותרים שאינם אלא שומן:

# פרק ח

## הלכה א

**אזהרת קלד** שלא לאכול גיד הנשה דכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ובסיני נצטוו על כך אלא שנכתבה במקומה להודיע מאי זה טעם נאסר. ונוהג בבהמה וחיה כדכתיב את גיד הנשה אשר על כף הירך כל מי שיש לו כף סביבות העצם של קולית גבוה ועגול מה שאין כן בעוף שהבשר שעל הקולית ברוחב הוא ואינו דומה לכף ובטמאים אינו נוהג דלית ביה כולל ולא מוסיף ולא בת אחת דגיד עצמו של טמאה לא אסיר משום טומאה דאין בגידים בנותן טעם וכתיב נמי על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה מי שגידו אסור ובשרו מותר אסר רחמנא יצאו אלו שבשרם אסור. וגיד נבלה וטרפה ומוקדשין אסור דמשום דנתנבלה או נטרפה או אקדישה לא פקע איסורא דגיד הנשה דהוה לה מעיקרא מינה ונוהג בשליל בן ט' חי דלענין שחיטה בלחוד הוא דמרבינן כל בבהמה תאכלו אפילו בלא שחיטה. ונוהג בירך של ימין ובירך של שמאל דכתיב כי נגע בכף ירך ובתרורייהו הוא דנגע דמאחוריה אתא ונשייה בתרורייהו דהכהו בשתיהן עד שנשו ממקומם ועלו. ואין איסור מן התורה אלא שעל כף הירך בלבד והוא עגול בשר הנתון על עצם הקולית דכתיב אשר על כף הירך ושאר הגיד שלמעלה מן הכף ושלמטה. וחלב שעל הגיד והגיד העליון אינם אסורים מן התורה דלא אסרה תורה אלא גיד שעל הכף ודבוק לעצם כדאמר.

## הלכה ב

**ושיעור** אכילה בכזית ככל איסורי אכילה ולוקה ואם אכל כל הגיד שעל הכף אע"פ שאין בו כזית לוקה משום דבריה הוא כאוכל נמלה כל שהוא חייב דכי אמר רחמנא לא תאכל גיד ולא תאכל עוף טמא כאלו פי' בין גדול בין קטן דכולהו מיקרו גיד ועוף ובלבד שיהיו טמאים. אבל כזית מגיד של ימין וכזית מגיד של שמאל או שאכל שני גידין כולן אע"פ שאין בהם כזית לוקה שמנים דכל חד וחד אסור באנפי נפשיה הוא.

## הלכה ד

**עוף** שיש לו כף ובהמה דלית לה כף עגיל מספקי' אי בתר דידיה אזלינן ואסור בעוף דעגיל ולא בבהמה דלא עגיל או דילמא בתר מיניה אזלינן והוי איפכא והוי ספיקא דאוריתא ולחומרא. ובגיד הנשה של טמאים פטור כדאמר לעיל.

### הלכה ו

**האוכל** גיד הנשה של נבלה או של טרפה או של עולה חייב ג"כ משום נבלה או טרפה או עולה דמתוך שנכלל באותו האיסור שאר גופה שהיה מותר כלל גם הגיד ונוסף עליו זה האיסור האחר ואיסור חל על איסור כשהוא כולל או מוסיף או בת אחת כדילפינן ה' איסורי ביאה.

### הלכה ז

**ומן** התורה בכל מקום וזמן לוקחין מכל אדם דעד א' נאמן באיסורין כדילפינן בדוכתי' ואם נמצא שהיתה בשר נבלה או טרפה מחזיר הדמים לבעלים דהוי מקח טעות מן התורה ולא חיישינן לחילוף אלא בגוים.

### הלכה יא

**כל** קבוע ולקח בשר ממקום הקביעות כמחצה על מחצה דמי כדילפינן מוארב לו וקם עליו אזהרת קי"ז וכל דפריש ולקח ממקום שפירש אזלינן בתר רובא בין לאיסורא בין להיתרא דכתיב אחרי רבים להטות דאע"ג דסנהדרין קבועים הם בלשכת הגזית כיון דיודעים ורואים מי הם המזכין ומי הם המחייבין דין הוא שילך אחריהם אבל הכא דלקח ולא ידע אם לקח מחנות שחוטה או נבלה לא אמרינן זיל בתר רובא אלא היכא דפירש ולקח ממקום שפירש. ובשר שנמצא ביד גוי הוי כמי שפי' ומותר מן התורה אם רוב מוכרין ישראל.

### הלכה יד

**גיד** הנשה מותר בהנאה דאפילו תמצא לומר דאין בגידים בנותן טעם אפשר דהוו בכלל נבלה לענין שהתירה הכתוב בהנאה כדכתיב לגר אשר בשעריך וגו' כיון דהוו בכלל נבלה לענין אכילה דלקי משום נבלה נמי כדאמרינן לעיל וא"כ לא שנא גיד דנבלה או דכשרה מותר בהנאה ועוד דהוי הלכתא כדבסמוך.

### הלכה טו

**כל** מקום שנאמר בתורה לא תאכל לא תאכלו אפילו איסור הנאה במשמע עד שיפרוט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה דכתיב לגר אשר בשעריך וגו' ובחלב דכתיב יעשה לכל מלאכה או שיפרט בתורה שבעל פה שהוא מותר בהנאה כמו שקצים ורמשים וכל דבר טמא ודם ואבר מן החי וגיד הנשה שכל אלו מותרים בהנאה מפי הקבלה אע"פ שאסורין באכילה. וכל האסור בהנאה אם נהנה אינו לוקה דכל דבר הראוי לאכילה אין דרך הנאתו אלא באכילה ולא לקי אלא באכילה ושאר הנאות אסירי מן התורה כחצי שיעור:

# פרק ט

## הלכה א

**אזהרת קלה** שלא לבשל בשר בחלב דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו וכל בשר בהמה במשמע דכתיב וישלח יהודה את גדי העזים כאן פירש לך הכתוב שגדי זה מעזים היה הא כל מקום שנאמר גדי סתם אפילו שאר בהמה במשמע מדאיצטריך לפרושי כדאמר. ואסור בהנאה דג"פ כתיב לא תבשל גדי א' לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול אבל אינו לוקה על איסור הנאה דאין ראוי למנותה מצוה בפני עצמה מפני שהיא והאכילה ענין א' כי האכילה מין ממיני ההנאה היא. וקוברין אותו ואפרו אסור הקבורה מדברי קבלה וכיון דלא הטעין הכתוב לשורפו משיך איסורייהו לעולם ולהכי אפרו אסור דאלו היה טעון שריפה הרי נעשה מצותו כיון שנשרף והוה אפרו מותר ומי שיבשל משניהם כא' ואפילו חצי זית מזה וחצי זית מזה לוקה דכשם שלוקה על אכילתו בכזית דעירוב שניהם אסרה תורה בשיעור אכילה דהיינו כזית כך לוקה על בישול בכזית משניהם:

**אזהרת קלו** שלא לאכול בשר וחלב שנתבשלו ביחד והוא אמרו פעם שנייה לא תבשל גדי בחלב אמו ר"ל איסור אכילה והאוכל כזית משניהם אע"פ שהוא לא בשלו לוקה דכתיב לא תבשל דהיינו אכילה כדאמרינן ולא שתק הכתוב מלאסור האכילה בפי' אלא מפני שאסר הבישול כלומר אפילו בישולו אסור ואין צריך לומר אכילתו כמו ששתק מהבת משאסר בת הבת.

## הלכה ג

**אין** אסור מן התורה אלא (אסור) בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו וגדי הוא כולל ולד השור ולד השה ג"כ עד שיפרוט הכתוב גדי עזים כדילפינן לעיל וגדי בחלב פרה ורחל דאינה אמו מנין ת"ל בחלב אמו דמאחר שכתוב בא' מהם בחלב אמו היה יכול לכתוב בב' האחרים באמו והייתי יודע שר"ל בחלב אמו ומשמעות הכתוב נמי הכי הוא דכתיב בקרא גופיה לא תאכלו כל נבלה וסמיך ליה לא תבשל גדי משמע כל שנוהג בו איסור נבלה יש בו איסור בשר בחלב דהיינו בשר שור כשב ועז וחיה ועוף טהורים הא אימעיטו היא עצמה בחלבה מנין ת"ל פעם שלישית בחלב אמו כדאמרינן ולא נאמר גדי בחלב אם אלא שדבר הכתוב בהווה. אבל אם א' משניהם הוא טמא אין חייבים על אכילתו משום בשר בחלב דכתיב גדי ולא בשר בהמה טמאה שבישל אפילו בחלב טהורה וכתיב בחלב אמו קמא דמשמע דלא נאסר חלב

אלא ממין שנאסר בשר וגדי הא איתרבאי ביה כל בהמה טהורה ולא טמאה הילכך חלב כגדי דהא אמו כתיב וקא ממעט חלב טמאה אפילו הבשר טהור ומותר בבישול והנאה כדאמרינן.

## הלכה ד

**וכן** בשר חיה ועוף בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור באכילה מן התורה כ"ש בישול והנאה דכתיב גדי פרט לעוף שאינו בהמה גדי פרט לחיה שאינה בהמה דאף על גב דחיה בכלל בהמה אתא קרא ומיעטה וכ"ש דגים וחגבים דמותרים בחלב דלאו בהמה נינהו.

## הלכה ו

**המעושן** והמבושל בחמי טבריה וכיוצא בהן פטור ממלקות דמספקא לן אי הוי בישול אי לאו והויא ספיקא דאוריתא ולחומרא. המבשל במי חלב מותר מן התורה דלאו חלב מיקרי ובחלב מתה ובחלב זכר נמי לא אסיר מן התורה דכתיב בחלב אמו ולא בחלב זכר בחלב אמו ולא בחלב שחוטה ואע"ג דדרשינן לתלתיהו מן התורה לעיל התם דרשינן מבחלב דתרי מינייהו מייתרי דהוה מצי למיכתב באמו ואנא ידענא דבחלב אמו קאמר כיון דבחד מינייהו הוה כתיבא בחלב אמו והכא דרשינן גופא דקרא דאף על גב דלא הוה כתוב אלא באמו הוה ידענא דבחלב אמו קאמר וא"כ דרשי' שפיר בחלב אמו ולא בחלב זכר ושחוטה דאף על גב דלא הוה כתיב בחלב הוה משמע דבחלב קאמר כדאמר. ודם שבשלו בחלב נמי לא אסיר מן התורה דדם לאו בשר הוא אבל המבשל בשר מתה או חלב וכיוצא בהם בחלב לוקה על בישולו דהא הוי גדי בחלב אמו ואם לאו משום בשר בחלב לא הוה אסיר בישולו ואינו לוקה על אכילתו דהא בלאו הכי אסיר משום נבלה וחלב ואין איסור בשר בחלב חל עליהם דאין איסור חל על איסור כשאינו כולל או מוסיף או בת אחת. שליל בחלב חייב כבישול ואכילה דבכלל גדי הוי אבל שליא עור גידים ועצמות ועיקרי קרנים וטלפים הרכים בחלב פטור דלאו בשר הויין דכתיב גבי טמאים מבשרם לא תאכלו על בשרם באזהרה ולא על עצמות גידים וקרנים וטלפים משמע דלא הוו בשר.

## הלכה ח

**בשר** וחלב שנתבשלו ביחד ונתנו טעם זה לזה הבשר אסורה ולוקה עליה מן התורה דהא נתערב גוף החלב בבשר ויהב בה טעמא ולא בטיל אפילו באלף מדאוריתא ומצטרף מיעוט החלב להשלים שיעור כזית בשר דעירוב שניהם אסרה תורה ובשאר איסורין לא לקי בגופה וטעמא עד דאיכא כזית בכדי אכילת פרס אבל איסורא מדאוריתא מיהא

איכא דכתיב ושקץ יהיו לכם לאסור את ערוביהם אם יש בנותן טעם והרב ז"ל נראה דסבירא ליה דהוי אסמכתא בעלמא והחלב אסורה מן התורה ואינו לוקה עליה דהא לית בה אלא טעם בשר ולא ממשות ואיסורא מדאוריתא מיהא נראה דאית בה אפילו לדעת רש"י ז"ל דקאמר דבעלמא טעם כעיקר לאו דאוריתא דהתם היינו טעמא דכיון דלית בה ממשות איסור בטיל מדאוריתא אפילו מין בשאינו מינו אע"ג דאית ביה טעמא אבל הכא כיון דאית ביה טעמא ודרך עירוב שניהם אסרה תורה אסיר מדאוריתא ולר"ת דסבר דבעלמא טעם כעיקר מן התורה הכא דהוי מין בשאינו מינו ועירוב שניהם אסרה תורה מלקא נמי לקי וטעמו ולא ממשו דמייתי תלמודא עלה דמתני' דטפת חלב שנפלה על החתיכה וכו' דמשמע דאפילו בבשר שיש בה טעם חלב הויא טעמו ולא ממשו לא היא דבבשר ממשות חלב נמי אית בה ולא בעי למילף איסור טעמו ולא ממשו דאוריתא אלא משום חלב גופה דמשמע נמי ממתני' דאסירא אף על גב דלית בה אלא טעמו של בשר ולא ממשו כדכתבי' וביטול בשר בחלב ואף על גב דבשר וחלב דרך עירוב אסרה תורה ככלאים דהאי לחודיה והאי לחודיה שרי ודרך עירוב אסרה תורה ולהכי לא בטיל כלל והכי נמי הוה לן למימר הכא דלא ליבטיל כלל כיון דדרך עירוב אסרה תורה לא היא דשאני הכא דדרך בישול אסרה תורה פירוש דאיכא נתינת טעם.

### הלכה יא

**קדרה** שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם אסיר דטעם כעיקר כדאמרינן בגיעולי גוים בכלי מדין דכתיב כל דבר אשר יבוא באש וכו' כדילפינן פרק י"ז.

### הלכה טז

**העמיד** גבינה בעור קבה לא אסיר מדאוריתא דדרך בישול אסרה תורה כדכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו אבל העמיד בעור קיבת נבלה וטרפה או טמאה ויש בגבינה טעם בשר אסורה מדאוריתא למ"ד טעם כעיקר דאוריתא.

### הלכה יט

**עוף** בחלב לא אסיר מדאוריתא כדאמרינן לעיל גדי פרט לעוף:

## פרק י

### הלכה א

**אזהרת קלז** שלא לאכול לחם מתבואה חדשה שיקרב העומר בששה עשר בניסן דכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו. וכל האוכל כזית מאחד מחמשת מיני תבואה חדשה קודם לוקה מן התורה משום דהוי דומיא דלאו דחסימה דסמיך לוהיה אם בן הכות הרשע. וה'

מיני תבואה דאסירי בחדש ילפינן מדכתיב הכא לחם וקלי וכתיב נמי במצה לחם עוני מה לחם דמצה חמשה מינין ולא אורז ודוחן כדילפינן בדוכתי אף חדש נמי חמשת מינין ותו לא. ונוהג בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ דכתיב בכל מושבותיכם ומושב כל מקום שאתם יושבים משמע בין בפני הבית בין שלא בפני הבית אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש בירושלם דכתיב עד יום הביאכם דמשמע דבהבאת עומר תליא מילתא ומקומו' הרחוקים אין מותרים לאכול עד חצות דדילמא לא קרבו עדין העומר והויא ספקא דאוריתא ומחצות ואילך לית ספק דאין ב"ד מתעצלים בו עד אחר חצות ובזמן שאין בית המקדש קיים כל היום כולו אסור מן התורה דכתיב עד עצם היום הזה דמשמע עד עצומו של יום ועד ועד בכלל א"כ כל היום אסור וקרא דעד יום הביאכם מוקמינן ליה בזמן הבית כי היכי דלא תקשי אקרא דעצם היום הזה:

**אזהרת קלח** שלא לאכול קלי מתבואה חדשה קודם ט"ז בניסן כדכתיב וקלי וכרמל ומה לחם חמשת המינים ולא קטנית כדילפינן אף קלי וכרמל מה' המינין וכל האוכל כזית מכל א' וא' לחם וקלי וכרמל לוקה שלש מלקיות ומפי השמועה למדו ששלשתן בלאוין חלוקין זה מזה:

**אזהרת קלט** שלא לאכול כרמל מתבואה חדשה קודם ט"ז בניסן כדכתיב וכרמל לא תאכלו ומה לחם מה' מינים אף כרמל מה' המינים.

## הלכה ד

**כל** תבואה שהשרישה קודם הקרבת העומר מותרת באכילה אחר שקרב העומר וכל שלא השרישה עד שקרב העומר אסורה עד שנה הבאה דכתיב בשתי הלחם וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה ואזריעה דעומר קאי דכל תבואה דשרו עומר להדיוט שרו שתי הלחם למקדש ומשמע אשר תזרע משעת זריעה ולא תימא אף על גב דלא השריש דכתיב בשדה דמשמע עד שיהא נקלט ונשרש בשדה.

## הלכה ה

**חטין** שבקרקע בשעת הקרבת העומר מיבעיא לן אי מצי למנקט ומיכל מיניהו כמאן דשדיא בכדה דמי והא שרנהו עומר שעבר או דילמא בטלינהו אגב ארעא כיון שזרעם וכי לקיט להו בגידולין כמו כן שבולת שהביא' שליש ועקרה ושתלה והוסיפה מספקא לן אי אסורא עד עומר הבא מפני התוספת או דילמא לא שהרי השרישה קודם לעומר:

## הלכה ו

**אזהרת קמ** שלא לאכול כלאי הכרם והוא תבואה או ירק שנזרעו עם הגפן דאע"ג דלענין זריעת כלאים אינו לוקה עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד לענין איסור

אכילת כלאים אפילו מין א' עם הגפן אסיר כדאיתא התם בה' כלאים אפילו על יד אחר ורצה לקיימו כדכתיב תזרע מכל מקום ודרשי' נמי אין לי אלא זורע מקיים מנין ת"ל כרם ולא כלאים הרי שניהם אסורין התבואה או הירק והגפן באכילה והנאה דכתיב פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע וגו' כלומר פן תתרחק ותאסור שניהם וכל מקום שנאמר פן ואל אינו אלא לא תעשה ודרשינן פן תקדש פן תוקד אש ר"ל שישרוף אותם ולא יהנה בהם והאוכל כזית מכלאי הכרם בין מן הירק בין מן הענבים לוקה מן התורה ושניהם מצטרפים דתקדש אתרויהו קאי בין כל חד באפי נפשיה בין בהדי הדדי. במה דברים אמורים בארץ ישראל אבל בחוצה לארץ לא דכתיב כרמך דמשמע בארץ ישראל ובהלכות כלאים בס"ד יתבאר הכל:

## הלכה ט

**אזהרת קמא** שלא לאכול ערלה והוא פרי שעושה אילן ג' שנים משנזרע דכתיב ג' שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ואסורים ג"כ בהנאה דכל מקום שנאמר לא יאכל לא יאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה והאוכל כזית מהם לוקה מן התורה בד"א בארץ ישראל כדכתיב כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו' משמע דבארץ ישראל בלחוד אסר רחמנא אבל בחוצה לארץ איסור הערלה הלכה למשה מסיני ולא לקי עליה אלא כחצי שיעור איסורין דאוריתא דאסיר ולא לקי וספקא מותר דכך היא הלכה וודאי ערלה בחוצ' לארץ אסיר וספקא מותר.

## הלכה יא

**ספק** ערלה וכלאי הכרם בארץ ישראל אסורין מדאוריתא דהויא ספיקא דאוריתא ולחומרא כדילפינן באיסורי ביאה ומדאיצטריך הלכה למשה מסיני לערלה וודאי בחוצה לארץ אסורה וספיקא מותרת משמע נמי דבערלה בארץ ישראל ספיקא נמי אסירא וספיקא דאוריתא בעלמא נמי אסירא מדגלי הכא הלכה דמותרת.

## הלכה יד

**שיתוף** גוי בנטיעה ואכל גר שני ערלה וישראל ג' שנים כנגדו לא אסיר מדאוריתא אף בלא התנה תחלה דאין ערלה תופסת דמיה.

## הלכה טו

**ואין** דין רבעי בחוצה לארץ דערלה לחוד הוא דגמירי הלכה למשה מסיני לא רבעי אבל בארץ ישראל נוהג בכל זמן דלא הוכתב דין רבעי אלא בארץ ואפילו שלא בפני הבית כדאמרי'. ואסור לאכול פירות רבעי בארץ ישראל חוץ לירושלים עד שיפדו דכתיב קדש

הלולים דהוי לשון חלולים ואתא לאורויי אחליה והדר אכליה הוציאנו לחולין על ידי פדיון אם את באת לאוכלו חוץ לירושלים ודין הפדיון יתבאר במקומו בס"ד:

## הלכה יט

**אזהרת קמב** שלא לאכול טבל שהוא כל אוכל שחייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות קודם שיפריש שם דכתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו לה' כלומר לא ינהגו בהם מנהג חולין ועדין קדשי' שעתידים להתרם ולא הורמו והאוכל ממנו קודם הפרשת ב' תרומות כזית חייב מיתה בידי שמים כדכתיב ולא יחללו וגו' והשיאו אותם עון אשמה וגו' ויליף חלול שהוא בלשון רבים ולא יחללו מחילול דתרומה שאכלה בטומאה דהוי חלול בלשון רבים דכתיב כי יחללוהו מה להלן במיתה כדכתיב ומתו בו כי יחללוהו אף כאן במיתה. אבל ניטלו תרומות ולא מעשרות אפילו מעשר עני לוקה דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך וגו' וכתיב התם ואכלו בשעריך מה להלן מעשר עני כדכתיב לגר ליתום ולאלמנה ובעניינה דשנה השלישית אף בשעריך האמור כאן יש ללמוד ממנו מעשר עני והכי קאמר לא תוכל לאכול בעוד שהמעשר שכתוב ביה בשעריך בתוכו.

## הלכה כב

**הטבל** והחדש וההקדש וספיחי שביעית והכלאים והערלה משקים היוצאים מפירותיהם אסורין כמותם מן התורה דילפינן מחלב וחמץ ונבלה דכתיב בהו נפש לרבות את השותה דנפש דמשמע כל דבר המיישב דעתו של אדם ואפילו שותה כמו אם יש את נפשכם שהוא לשון תאוה וקורת רוח שהנפש נהנה ממנו ומה אלו איסור הבא מאיליו ומשקיהן כמותן כך טבל וחדש ושביעית וכלאים דהוו איסור הבא מאיליו משקה הבא מהן כמותם והיינו לאיסורא אבל לא למלקות והקדש ילפינן ליה מתרומה ונבלה דתרומה איתקש' לבכורים דכתיב ותרומת ידך אלו ביכורים ובהם כתיב פרי מראשית כל פרי האדמה ומשמע פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה הביא ענבים ודרכן מנין ת"ל תביא אשר תביא מארצך דה"ל למיכתב אשר מארצך וכיון דאיתקש להו תרומה אמרי' דמשקה היוצא מהם נאסרים אפילו קרא עליהם שם תרומה קודם שדרכם דתירוש ויצהר דכתיבי בתרומה היינו שלא קרא עליהם שם אלא אחר שדרכן ואחר כן כי פרכת מה לנבלה שכן איסור הבא מאליו תרומה תוכיח שאינו בא מאליו אלא ע"י הפרשתו וכי פרכת מה לתרומה שכן במיתה נבלה תוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין הן ומשקין היוצאים מהם כמותם אף אני אביא את זה שאסור שיהא משקה שלו כמותו וערלה ילפי לה הכי דכיון דתרומה תירוש ויצהר

לחוד הוא דכתיבי בה ולא שאר משקים הנך משקים דנהגו בהו תרומה הוא דילפינן מביכורים דאם קרא עליהם שם תרומה קודם שדרכם נאסר המשקה היוצא מהם אבל שאר משקים דלא כתיבא בהו תרומה במשקים אפילו היה כתיבה בפירות עצמם לא וכיון דבתרומה לא מיתסרי הדר גמר לביכורי' מינה דכי רבי רחמנא בהו תביא זתים וענבים שדרכן אחר כן הוא דרבי ולא שאר שבעת מינין דאמרינן דון מינה מבכורים ואוקי באתרא בתרומה דתירוש ויצהר ולא בכל שאר שבעת מינים והדר גמר ביכורים מינה כדאמר בהיקשא דאיקרו תרומה ואתיא ערלה וגמרי מביכורים מג"ש דפרי פרי מה פרי של ביכורים משקה היוצא מהן כמותן אף פרי של ערלה משקה היוצא מהן כמותן והיינו ביין ושמן כבכורים אבל שאר משקין של פירות ערלה לא לקי עלייהו וכן על יין דכלאי הכרם הוא דלקי לחוד.

### הלכה כג

**ויש** בקדשים איסורים אחרים במאכלות וכולן של תורה הן וכל א' מהם יתבאר במקומו בסיעתא דשמיא.

### הלכה כד

**ושיעור** כל אכילה מהן בכזית בין למלקות בין לכרת דהלכתא היא וסמכי לה אזית שמן ארץ שרוב שיעוריה כזיתים:

## פרק יא

### הלכה א

**אזהרת קמג** שלא לשתות יין נסך דכתיב פן תכרות ברית ליושב הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו בכלל איסור זבח שלא לשתות מיין שנתנסך לע"ז שזהו עיקר שמחתם בזבח ע"ז שהכתו' השוה אותם בעונש דכתיב אשר חלב זבחמו יאכלו ישתו יין נסיכם ומאחר שאיסורו משום ע"ז הוא אסור בשתיה בכל שהוא כזבח שקרב לה שאיסורו משום ע"ז ואין לו שיעור דכתיב בע"ז ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ולוקין עליו מדכתיב פן תכרות דכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה וא"כ הוא לשון מניעה. ואסור בהנאה משום ולא תביא תועבה אל ביתך שעניינו שלא ליהנו' מע"ז ומשמשיה ותקרובת שלה ויין שנתנסך לה וכתיב נמי ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור בהנאה דילפינן שם שם מעגלה ערופה דכתיב בה וערפו שם וגו' וכתיב ותמת שם מרים מה שם דעגלה ערופה אסור בהנאה כדכתיב וערפו שם שם תהא קבורתה דאסירה בהנאה וכפרה נמי כתי' בה כקדשים דאסרי בהנאה אף

שם דכתיב במת אסור בהנאה וזבח איתקש למת ואסור בהנאה והיין בכלל זבח הוא דכל תקרובת שלה נאסר. ואפילו מים ומלח ואפילו יין מבושל וכל יין שאינו ראוי לקרב ע"ג המזבח אם נסכו אותו לע"ז נאסר דהא כל תקרובת ע"ז אסיר ואפילו מים ומלח והא דאמרינן דיין מבושל וכל שאינו ראוי לקרב מותר היינו בסתם יינם דלא גזרו עליו כיון שאינו ראוי לנסך ע"ג המזבח אבל אי ידעינן בפי' שנתנסך לע"ז אסיר כדאמר אע"ג דאינו ראוי לדידן לנסכו ע"ג המזבח. וכלי שהיה בו יין שנתנסך לע"ז צריך הכשר מדאוריתא ודיני שאר הפרקים מדברי סופרים:

## פרק יד

### הלכה א

**כל** איסורי מאכלות של תורה שיעורן בכזי' בינוני ככל העונשין והיא הלכה למשה מסיני בכלל שיעורים וכל המחוייב כרת או מיתה בידי שמים על מאכל לוקה כרת ילפינן מדכתיב ונכרתו הנפשות לעיני בני עמם וכתיב במלקות לעיניך גמר לעיני מלעיניך דכיון שלקה ועשה תשוב' ב"ד של מעלה מוחלין לו וה"ה לחייבי מיתות בידי שמים מהאי טעמא אבל לא חייבי מיתות ב"ד שאפילו יעשה תשובה אין ב"ד שלמטה מוחלין לו המיתה ואם ילקה יש כאן שתי רשעיות מלקות ומיתה ומשום רשעה א' אתה מחייבו ואי אתה מיחייבו משום שתי רשעיות כדכתיב כדי רשעתו. והאוכל פחות מכשיעור אינו לוקה אבל אסור מן התורה כדאמרינן לעיל מכל אוכל חלב דאתא לחצי שיעור.

### הלכה ג

**כזית** שאמרו חוץ משל בין השינים אבל של בין החניכים מצטרף למה שבלע שהרי נהנה גרונו מכזית דהא סמוך לבית הבליעה הוא ומדובק בחכו ונהנה בו כדכתיב וחיך אוכל יטעם לו אבל מה שבין השינים לא נהנה בו לא גרונו ולא מעיו ואפילו אכל כחצי זית והקיאו ואחר כן חזר ואכל אותו חייב שאין החיוב אלא על הנאת הגרון בכזית מדבר האסור והרי נהנה שטעם שני חצאי זתים.

### הלכה ד

**כזית** איסור שנתמעט בחמה פטור ממלקות חזר ונתפח בגשמים חייבים עליו דהואיל וכבר הוה ביה האי שיעור' מיחייב מדאוריתא ולא אמרינן דנדחה אבל לא הוה בו שיעור תחלה ונתפח אסור ואין לוקין עליו.

### הלכה ה

**כל** איסורין שבתורה אין מצטרפין זה עם זה לכזית חוץ מבשר נבלה עם בשר טרפה כדאמר לעיל פ"ד ואיסורי נזיר שיתבארו במקומות בס"ד. חמשה מיני תבואה וקמחין ובצקות שלהם מצטרפין לכזית לחמץ ולחדש ולאיסורי מעשר שני ותרומות כיון דכולהו אסירי משום חמץ וחדש ואיסור מעשר שני ותרומות וכן לטבל מצטרף. כל החייב בתרומה ומעשרות מפני שהוא שם א' של טבל וכל שאיסורן שוה משם א' מצטרפין כדאמרינן לעיל.

### הלכה ז

**ואינו** אלא חיוב א' על כל אכילה אפילו יותר מכזית דשיעורין דהוו הלכה למשה מסיני היינו למטה כלומר שבבציר משיעורא לא מיחייב אבל למעלה לא אי לאו דהתרו לו אבל כזית דהתראות מחלקות אף בלא הפסקת אכילה.

### הלכה ח

**וכל** שאכל כזית בכדי אכילת ג' ביצים מצטרף אפילו שהה בנתים וביותר מזה אין מצטרף אפילו בלא שהה ששיעור אכילת פרס הוי הלכתא בכלל שיעורין הל"מ וכן לשתיה בכדי רביעית.

### הלכה י

**כל** האיסורין אינו חייב עליהם אלא כשאוכל אותם דרך הנאתן דכיון דכתיב בהו לשון אכילה הוי דרך הנאה חוץ מבשר בחלב וכלאי הכרם שלא נכתב בהם לשון אכילה אלא לשון בישול והקדש לאסור אותם ואפילו שלא כדרך הנאה כגון שאכלו חם או מר וכיוצא בזה וכל שנהנה אפילו במתעסק חייב שהרי נהנה באכילה ובה תלה רחמנא חיובא.

### הלכה יג

**האוכל** מאכל אסור מפני הרעב חייב אלא אם כן היה תועה במדבר ואין לו מה יאכל אלא הוא דמותר מפני סכנת נפשות דכתיב וחי ודרשינן ולא שימות בהם וכן עוברה שהריחה מאכל אסור מאכילין אותה ששניהם בסכנה האשה והעובר. וכן כל מי שמסוכן מאכילין אותו דברים אסורים ונראה דהא דאמרינן מאכילין הקל קל תחלה לא הוי אלא מדרבנן דמדאוריתא אין לך דבר חמור שעומד בפני פקוח נפש אלא ע"ז ג"ע ש"ד כדילפינן להו בדוכתייהו הא שאר איסורין כולהו אין עומדין בפני פקוח נפש.

### הלכה יח

**איסור** כולל ומוסיף ובת אחת חיילי מאיסור אחר ולא שאר איסורין כדילפינן לעיל באיסורי ביאה:

## פרק טו

### הלכה א

**דבר** אסור שנתערב במותר מין בשאינו מינו אם יש כזית בכדי אכילת פרס לוקה באכילת ג' ביצים ואי ליכא אלא טעמא וממשא אסור מדאוריתא דכתיב ושקץ יהיו לכם לאסור את ערוביהן דכיון דאיכא טעמא וממש לא בטיל מדאוריתא ומין במינו כיון דאינו ניכר טעמא דאיסורא בטיל מדאוריתא ברובא דכתיב אחרי רבים להטות ואפילו חתיכת נבלה בשתי חתיכות של שחוטה בטל מן התורה ברובא ושיעור ששים ומאה ומאתים מדרבנן ואסמכתא בקרא ובתוספות פרק הזהב דף נ"ג משמע דנותן טעם בלח בפחות מששים הוו דאוריתא ואיסור ביטול איסורי תורה לכתחלה איפשר דהוי מדאוריתא כיון דמחמרי ביה מזיד לאסור דבר המבוטל על המבטל משום קנסא.

### הלכה כח

**ונותן** טעם לפגם מותר מן התורה דכתיב לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך וגו' ראויה לגר קרויה נבלה שאינה ראויה לגר אינה קרויה נבלה כיון שהסריחה אלמא מדאיפגם בטל איסורא:

## פרק טז

### הלכה כ

**אסור** לצבוע בגד בקליפי ערלה שהשומר אסור משום ערלה כפרי עצמו דכתי' את פריו את הטפל לפריו ואפילו צביעא דלא הוי אלא חזותא בעלמא אסירא מדאוריתא דכתיב וערלתם ערלתו ערלים לא יאכל לרבות את הכל. וכן פת או תבשיל לאפות או לבשל בקליפי ערלה או כלאי הכרם אסור שהרי הוא נהנה מן האסור ודין שריפה בכלאי הכרם מדכתיב פן תקדש המלאה וגו' פן תוקד אש וערלה מכלאים גמרה. ואם כלה האיסור ונהנה ממנו אח"כ מותר וכשנעשו גחלים הוי כלוי האיסור אף על פי שהן בוערות דלא אסרה תורה אלא שלא ליהנות מן האיסור ממש לא אחר שכלה דכיון שנעשית מצותו הלך איסורו ונראה דצביעה ואפייה ובישול לחוד הוא דאסירי מדאוריתא בערלה וכלאי הכרם דהא אסירי ליהנות מהם ואפילו במשהו מדאוריתא אבל כשעבר ונהנה שצבע ואפה ובשל ונתערבה ההנאה בדבר של היתר הרי הוא בטיל מדאוריתא ברובה דלא עדיפא הנאה מאכילה דמותרת מדאוריתא כשנתבטלה ברובה ולא תימא דחזותא והיכיר' באיסורי הנאה חשיבא כנותן טעם וממשות באכילה דאסיר מדאוריתא דהכא הוי כמין במינו דבטיל מדאוריתא ברובא אפילו הוה נותן טעם בשאינו מינו ומדרבנן

הוא דאמרינן דחזותא מלתא היא ורואין הצבע כאלו ממשו של איסור מעורב בבגד והנאת האיסור ניכרת בפת ותבשיל ואפילו אין הנאת האיסור א' ממאתים ממה שנתערב בו עד שיעלו בא' ומאתים בעירב אחרים אבל מדאוריתא בביטול ברובא אפילו איכא חזותא והיכרא סגי כדאמר דבכל גוונא הוא דאמר קרא אחרי רבים להטות דגמרינן מינה דאזלינן בתר רובא:

## פרק יז

### הלכה א

**קדרה** של חרס שנתבשל בה דבר של איסור לא יבשל בה התר באותו יום דהא אסר רחמנא גיעולי גוים בכלי מדין עד דמכשר לכלי ואם בשל היתר ממין איסור הבלוע בה ולא ידע ודאי אי הוי התירא רובא ואיסור הבלוע מיעוטא או לאו אסור מדאוריתא ואם בשל בה התר של מין אחר אסור אם נותן טעם דמין בשאינו מינו ילפינן לעיל דבנותן טעם אסור מדאוריתא ולא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא דאם אינה בת יומא הא נפגמה ולא אסיר מדאוריתא דטעם פגום ילפינן לעיל מנבלה דמותר ואין לקדרת חרס התר כשהיה בת יומא שהתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופנו לעולם כדכתיב וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר.

### הלכה ג

**הלוקח** כלי תשמיש סעודה מן הגוים מכלי מתכות דברים שלא נשתמש בהם בחמין מטבילין במי מקוה והם טהורים ושנשתמש בהם בחמין מגעילן ומטבילם ושנשתמש ע"י האור מלבנן ומטבילם וטבילה ילפינן להו מדכתיב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר דטהר קרא יתירא הוא להוסיף טהרה אחרת דהיינו טבילה בתר הכשר דכתיב תעבירו באש. והכשירן מעין תשמישן ילפינן מדכתיב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש כל שנשתמשו בו בני מדין על ידי האור תעבירו באש כעין שנשתמשו בו ובלע האיסור יפלטו וכל דבר אשר לא יבא באש כלומ' שאין עיקר תשמישו ע"י האש לבדו אלא ע"י חמין תעבירו במים כלומר מגעילין במים רותחים.

### הלכה ו

**וכלי** מתכות של סעודה הנלקחין מן הגוים הוא דנתחייבו בטבילה אבל כלי שאינו של מתכת או אינו לסעודה או אינו לקוח לא דכלי מדין של מתכת היו כדכתיב אך את הזהב ואת הכסף וכו' וכלי סעודה נמי היו כדכתיב כל דבר אשר יבא באש וגו' ואין דרך להשתמש ע"י האור אלא כלים של צרכי סעודה ובהנהו כתיב וטהר דהינו טבילה

ולקוחים נמי דהוו חלוטים לישראל ככלי מדין שהיו חלוטים להם ונראה דאפילו אי אמרינן דטבילת כלים דאוריתא כלי זכוכית וחרס השועין באבר לא הוו אלא מדרבנן ולסברת הרב ז"ל כל טבילת כלים הויא דרבנן ורמז לה בקרא.

## הלכה כז

**קטן** אסור להאכילו מאכל אסור בידים לדעת הרב ז"ל נראה דהוי מדרבנן ובשם הרבי ישעיה מטראני מצאתי שכתב בפי' בת"כ שאם האכיל לקטנים לוקה כאלו אכלו הוא דכתיב בשרצים לא יאכל לחייב את המאכיל כאוכל וה"ר אברהם כתב דלא נשנית בריתא זו אלא למאכיל עוף טמא לחבריה בחזקת עוף טהור דלוקה אי איכא עדים והתראה אבל לקטנים לא הוי אלא איסורא בעלמא כדברי הרב ז"ל. ויש דברים אחרים אסורים מדרבנן בלאוים ועשיין שבהלכות אלו וחייבין אנחנו להזהר בהם מדכתיב ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי וכתיב לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל והנזהר בדבריהם מביא קדושה וטהרה לנפשו וממרק נפשו לשם הקדוש ברוך הוא דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש וגו':